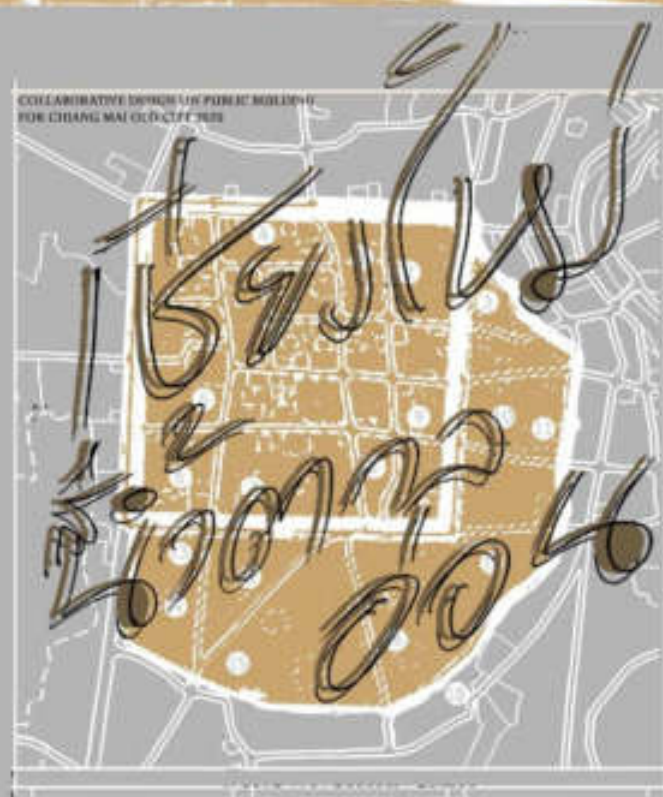

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ 3 เชียงรุก : ล้านนาสร้างสรรค์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คู่มือออกแบบอาคาร
สาธารณะร่วมสมัย
ในเขตอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม
จังหวัดเชียงใหม่

BROWNCHIANGMAI

ภาพการตอบข้อเขียนที่ส่งมาและร่วมกิจกรรมการประกวดเขียนงานออกแบบพื้นที่สาธารณะ เมื่อวันเสาร์ที่ 7 สิงหาคม 2563

หัวหน้าโครงการ
ดร.จิรณฉัตร กิตติกา

คณะผู้จัดทำ
นางสาว ศนย์ลักษณ์ สิงห์สินจิตรกุล
นาย จีรศักดิ์ ยืนคร
นาย เนวิน พักนิล
นาย พิชญุตม์ พุ่มพวง
นาย เมธัส ศักดิ์ดี
นางสาว ชลดา มโนสุต
นาย วุฒิกร พูนปรีญา
นางสาว ศิริวิภา ชื่นทองมอญ
นางสาว สุวิษา การดีม
นาย ปิยะปราชญ์ ปทานุคม
นาย ธนายุทธ เบ็ญสุวรรณ
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คำนำ

เชียงใหม่ในฐานะเชียงใหม่สมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์
สาขาหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน (Chiang Mai City of Crafts and Folk Art)
ขององค์การยูเนสโก UNESCO และการไปสู่การขอเป็นเมืองมรดกโลก (UNESCO Heritage City)
จินตภาพเมืองเชียงใหม่ควรจะต้องถูกกำหนดผ่านการออกแบบที่สะท้อนจิตสำนึกสาธารณะของคนในพื้นที่
ปัญหาของการออกแบบอาคารใหม่และปรับปรุงอาคารเก่าภายในพื้นที่ผังเมืองสีน้ำตาสถียรณ์ของเมืองเชียงใหม่
ถึงแม้มีการกำหนดเทศบัญญัติควบคุมอาคารประจำปี พ.ศ. 2557
กำหนดเพื่อสร้างจินตภาพเมืองร่วมกันแล้วนั้นการขาดความรู้ความเข้าใจ
และการขาดความเชื่อมโยงในการออกแบบอาคารจริง ทำให้ผู้คนที่ย้ายในชุมชน
รวมไปอีกอาคารพาณิชยกรรมของเอกชนต่างออกแบบเพื่อประโยชน์ส่วนตน
และการขาดจิตสำนึกในฐานะอาคารบนเขตพื้นที่เมืองอนุรักษ์
เนื่องด้วยการสำนึกในการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนชาติหายไป

ดีใจ
มาก

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ 3 เชียงรุก : ด้านนาสร้างสรรค์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563
ในฐานะที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ที่มีวิสัยทัศน์ในการผลักดัน
ภูมิปัญญาท้องถิ่นสร้างสรรค์ (Innovative Lanna / Creative Local) การเชื่อมโยงความรู้ทางสถาปัตยกรรม
เพื่อนำมาการออกแบบอาคารตามระเบียบของรัฐ (Regulations)
และจารีตประเพณีของแต่ละชุมชน (Norms) บนพื้นที่เมืองเชียงใหม่ เป็นสิ่งที่จำเป็นในการผลักดัน
และควรถูกบันทึก เผยแพร่กระจายความรู้ไปสู่ชุมชน ในระดับผู้ประกอบการ
คนในชุมชน สร้างความเข้าใจในกลุ่มผู้มีอำนาจท้องถิ่นทั้ง เทศบาล, องค์กร, ผู้นำชุมชน
รวมทั้งการผลิตเป็นสื่อความรู้ที่มีคุณค่าต่อวงการศึกษาทั้งในระดับโรงเรียน สังคม
โดยรูปแบบของการเผยแพร่ข้อมูลนี้จะปรากฏในรูปแบบ E-book ง่ายต่อการใช้และเผยแพร่อีกด้วย
หากมีข้อมูลใดผิดพลาดจากการเก็บข้อมูล ทางผู้จัดทำขออภัยไว้ ณ ที่นี้

คณะผู้จัดทำ

เชียงใหม่สื่อน้ำตาลอ่อน

คือ การนิยามพื้นที่ในละแวกบ้านตามขอบเขตการใช้พื้นที่ผังสื่อน้ำตาลอ่อน ในเขตเมืองเก่า จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบไปด้วย 18 ชุมชนบนพื้นที่เมืองอนุรักษบนแขวงนครพิงค์ แขวงศรีวิชัย และแขวงเม้งราย ได้แก่

1 ชุมชนวัดเชียงมั่น	2 ชุมชนล้ามช้าง
3 ชุมชนวัดชมพูช้างม้อย	4 ชุมชนควรคำม้าสามัคคีพัฒนา
5 ชุมชนหมื่นเงินกอง	6 ชุมชนบวกดหาด
7 ชุมชนพวกแด้ม	8 ชุมชนหมื่นตุม
9 ชุมชนวัดผ้าขาว	10 ชุมชนลอยเคราะห์
11 ชุมชนช่างซ้อง	12 ชุมชนวัดศรีสุพรรณ
13 ชุมชนพวกเปี้ยวร่วมสามัคคี	14 ชุมชนทิพย์เนตร
15 ชุมชน 5 ถิ่นวา	16 ชุมชนฟ้าใหม่ประตูก้อม
17 ชุมชนระแกง	18 ชุมชนศรัทธาวัดหัวฝาย

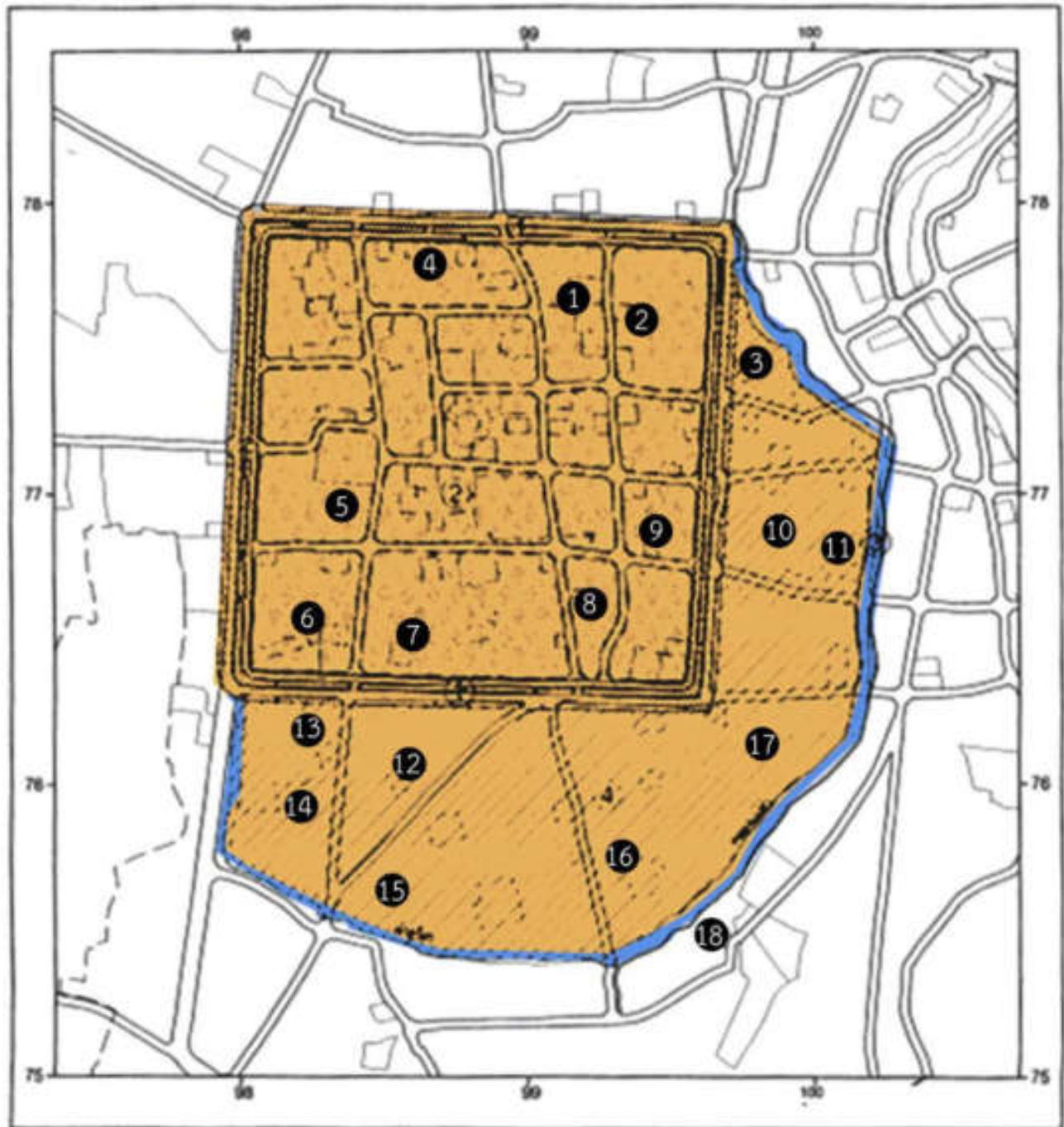
กระบวนการมีส่วนร่วมกับชุมชน (Community Participation)

ภาพกิจกรรมและเวิร์คชอปเพื่อกำหนดจินตภาพของเมืองผ่านข้อตกลงและการออกแบบทางกายภาพ ในระดับชุมชนผ่านความร่วมมือของชุมชนหัววัดทั้ง 18 ชุมชน ในเขตเมืองเก่าเชียงใหม่ เพื่อผลักดันให้เมืองเชียงใหม่ในเขตอนุรักษ สามารถเป็นเมืองวัฒนธรรมที่เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ตลอดจนการทำข้อมูลตุลาคมพ.ศ. 2562 – สิงหาคม 2563

มาตราส่วน 1:15,000
0 1 กิโลเมตร

 : พื้นที่ผิวน้ำตาลอ่อน

 : แนวลำคลองแม่ข่าและกำแพงดิน

กฎหมายเทศบัญญัติ
และ Area (Community) OF Study
เขตพื้นที่เชียงใหม่สัปดาห์ที่ ๑

หัวข้อ	หน้า
กฎหมายเทศบัญญัติข้อ 1-5	1
กฎหมายเทศบัญญัติข้อ 6	2
กฎหมายเทศบัญญัติข้อ 7	3-5
กฎหมายเทศบัญญัติข้อ 8	6
กฎหมายเทศบัญญัติข้อ 9	7
กฎหมายเทศบัญญัติข้อ 10-12	8
แผนที่ท้ายเทศบัญญัติเทศบาลนครเชียงใหม่	9
กลุ่มชุมชน ก. ชุมชนหัววัดทิศตะวันออกเฉียงเหนือ	10-17
กลุ่มชุมชน ข. ชุมชนหัววัดทิศตะวันตก	18-21
กลุ่มชุมชน ค. ชุมชนหัววัดทิศตะวันออกใต้	22-28
กลุ่มชุมชน ง. ชุมชนริมคลองแม่ข่า	29-35
กลุ่มชุมชน จ. ชุมชนหัววัดฝั่งวัวลาย	36-41

ตำบลศรีภูมิ ตำบลสุเทพ ตำบลช้างม้อย ตำบล
พระสิงห์ ตำบลช้างคลาน และตำบลหายยา ใน
เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
พ.ศ.2557

บังคับใช้ตั้งแต่ 10 กุมภาพันธ์ 2558

ให้ยกเลิก

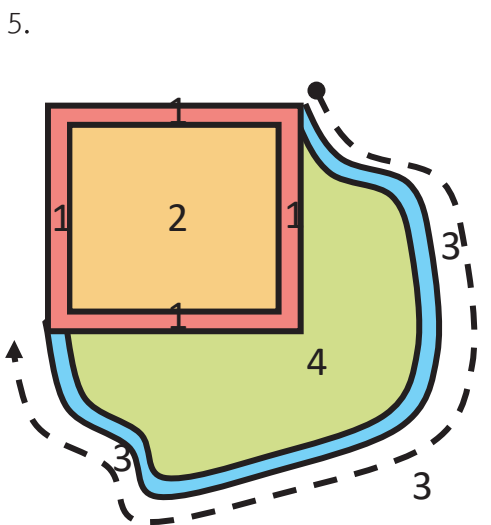
3.1 ตำบลช้างม้อย ตำบลพระสิงห์ ตำบลช้างคลาน
ตำบลหายยา ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่
จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ.2531

3.2 ตำบลศรีภูมิ ตำบลช้างม้อย ตำบลพระสิงห์ ตำบล
ช้างคลาน และตำบลหายยา ในเขตเทศบาลนคร
เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่
๑) พ.ศ. 2533

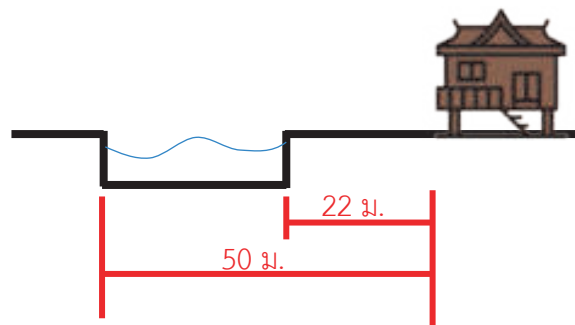
WIN

ซึ่งขัดหรือแย้งกับเทศบัญญัติฉบับนี้ ให้ใช้
บังคับตามเทศบัญญัตินี้แทน

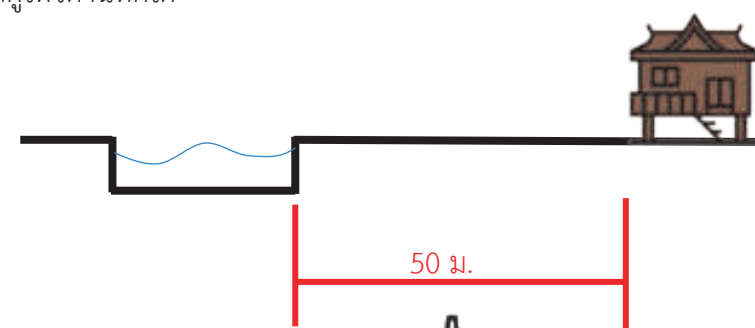

1

เริ่มตั้งแต่บริเวณแจ้งศรีภูมิ จนถึงจุดบรรจบของคลองแม่ข่ากับ
ลำคูไหลด้านทิศใต้

3

2

4

ใช้ออกแบบ

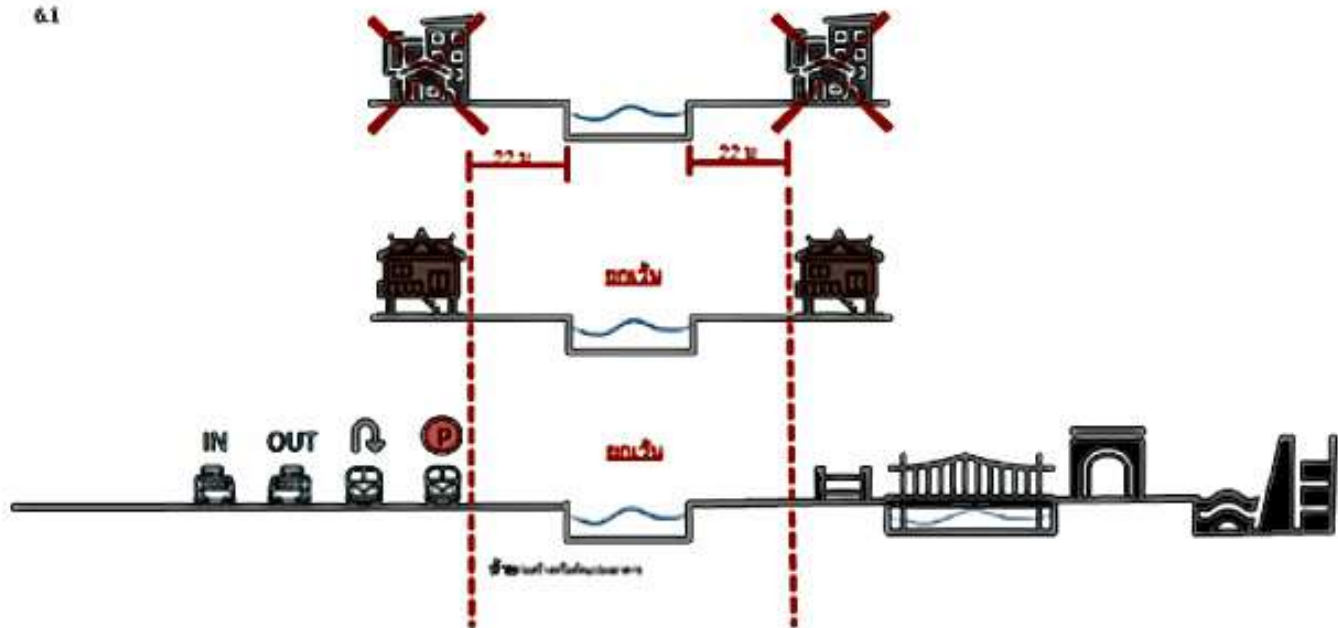

อาคารที่ได้นำเอาคุณค่า และลักษณะเฉพาะทางสถาปัตยกรรมล้านนาในแต่
ละยุคสมัย

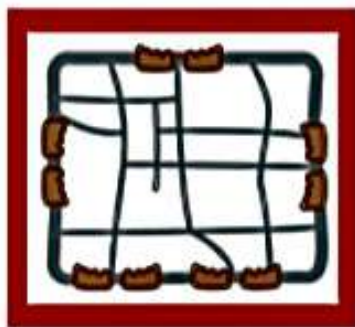
เพื่อส่งเสริมคุณค่าและบรรยากาศความเป็นเมืองเก่าของเมือง
เชียงใหม่

๘. ภายในบริเวณที่ 1 ให้เป็นไปตามบัญญัติตามนี้

๘.1

๘.2 รั้วคูเมืองด้านนอก จากถนน ๒๒ เมตร จนถึงระยะ ๕๐ เมตร

๘.2.1

มิได้เป็นอาคารสำนักงานหรือแบบภาคเหนือ

๘.2.2

อาคารที่มีรูปทรงสามเหลี่ยม รูปทรงกลม หรืออิสระ

๘.2.3 อาคารที่มีลักษณะโครงสร้างค้ำ หรือส่วนหลังคาเป็นแบบอื่น **เว้นแต่**

๘.2.4 อาคารที่มีลักษณะเป็นสีอื่น **เว้นแต่**

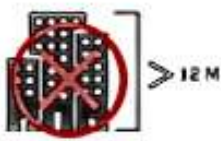
๘.2.5 อาคารที่มีลักษณะที่ต่างจากอาคารซึ่งเป็น **เว้นแต่**

7.

ภายในบริเวณที่ ๒ ห้ามก่อสร้างหรือดัดแปลงอาคาร

7.1. ห้ามอาคารสูง พลับบิณฑบาต หรืออาคารอื่นที่มีลักษณะคล้าย

7.2. อาคารที่มีรูปทรงสามเหลี่ยม รูปทรงกลม หรือทรงอิสระ

7.3 ห้ามดัดแปลง หรือก่อสร้างอาคารที่มีรูปลักษณะโครงสร้างอาคาร หรือส่วนของอาคารเป็นแบบอื่น ยกเว้น

7.4 ห้ามดัดแปลง หรือก่อสร้างอาคารที่ไม่มีภายนอกเป็นสีอื่น

จั๊ว

ปิ่นทอ

จั๊วปิ่นทอ

ขนาดสีผนังภายนอกไม่เกิน 0.60 ม.

ความลาดชันของหลังคา 25 - 60°

สีของหลังคา + สีโครงสร้างอาคาร > 80 % ของพื้นที่ สีน้ำตาล น้ำตาลเข้ม น้ำตาลดำ เทา สีเขียวเข้ม ส้มเข้ม

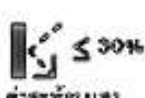
ห้ามการใช้สีของพื้นที่บนหลังคาทุกประเภท เพื่อความงามของอาคาร เช่น แท่งกันน้ำ เสาสูงปรับอากาศ

ยกเว้น ได้มีการออกแบบเพื่อป้องกันการทำอันตรายต่อนักท่องเที่ยวของเมืองเก่าแล้ว

ค่าการสะท้อนแสง ไม่เกินร้อยละ ๓๐

7.5 ห้ามดัดแปลงหรือก่อสร้างอาคารที่มีโครงสร้างที่วางด้านหน้าอาคารซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอาคารเป็นสี

7.6 ห้ามดัดแปลง หรือก่อสร้าง รั้วหรือกำแพงที่มีความสูงเกิน ๓ เมตร และมีส่วนโปร่งน้อยกว่าร้อยละ ๓๐ และมีสีเป็นสีอื่น ยกเว้น

7.7 ห้ามดัดแปลง หรือก่อสร้างอาคารที่มีพื้นที่ใช้สอยเกินค่าสูงสุด

อยู่ต่ำกว่าระดับถนนด้านหน้าอาคารเกิน ๓ เมตร

7.8 ห้ามดัดแปลง หรือก่อสร้าง โรงงานหรืออาคารที่ใช้เพื่อการอุตสาหกรรมทุกประเภทที่มีพื้นที่อาคารรวมกันเกิน ๕๐๐ ตารางเมตร

> 100

7.9 ห้ามดัดแปลง หรือก่อสร้าง สถานที่เก็บสินค้า อาคาร หรือส่วนหนึ่งของอาคาร

หรืออาคารที่มีลักษณะ ในด้านนอกมีลักษณะเป็นสีฟ้าหรือสีเทา หรือสีอื่นใด

หรือสีของ เพื่อประโยชน์ทางการค้า

7.10 ห้ามดัดแปลง หรือก่อสร้าง อาคารหรือสถานที่ซึ่งขายหรือเก็บเศษวัสดุ หรือชิ้นส่วน

ขายเศษวัสดุ

7.12

คนใช้น้ำมันเชื้อเพลิง และสถานที่ที่ใช้ในการเก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง

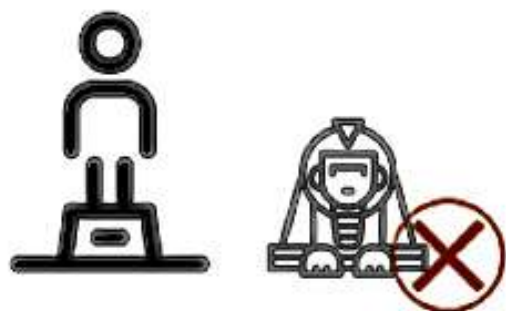
สถานที่บรรจุก๊าซ สถานที่เก็บก๊าซ และห้องบรรจุก๊าซ ไม่รวมร้านจำหน่ายก๊าซ สถานที่ใช้ก๊าซ และสถานที่จำหน่ายอาหารที่ใช้ก๊าซ

7.13

สถานที่เก็บวัตถุระเบิดตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน

7.15

ประติมากรรมที่เข้าข่ายเป็นสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ เว้นแต่เป็นอนุสรณ์สถานของบุคคลสำคัญหรือเหตุการณ์สำคัญที่มีประวัติอันเนื่องมากระบือใจ

7.17

สถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ

7.19 ห้ามสร้างหรือดัดแปลงสถานที่

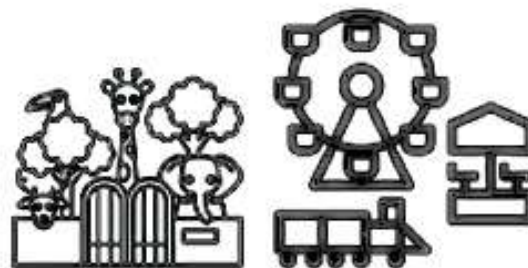

7.14

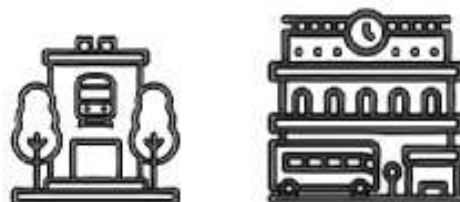
โรงละครตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร

7.16

สวนสนุกหรือสวนสัตว์

7.18

สถานีขนส่งตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก

7.20 ห้ามสร้างหรือดัดแปลงอาคารให้ไม่เอื้อต่อการค้าที่ก่อความรำคาญ

7.21

7.23 ซีกแถว บ้านแถว ห้องชุด อาคารชุด หอพัก หรืออาคารอยู่อาศัยรวม

7.22

7.24 ห้างสรรพสินค้า อาคารพาณิชย์ หรือตลาด

7.25 ศูนย์ประชุม หรืออาคารแสดงสินค้า

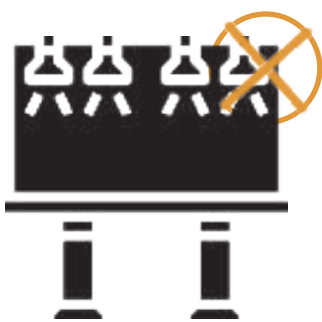
7.26 โรงซ่อมหรือพ่นสียานพาหนะ

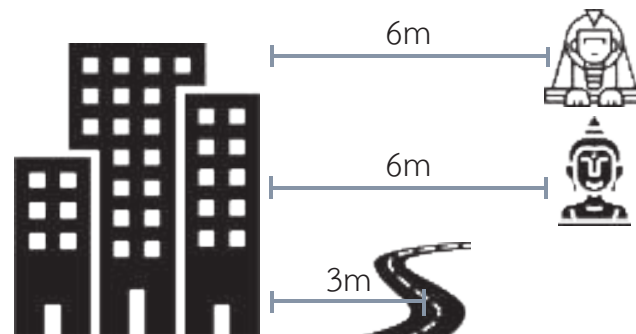
7.29 ห้ามสร้างหรือดัดแปลงปั๊ม/ก๊าซ

7.28 ห้ามสร้างหรือดัดแปลงโรงพยาบาล
ที่มีเตียงผู้ป่วยค้างคืนเกิน 10 เตียง

7.29 ห้ามติดป้าย
ยกเว้น 1. ป้ายของราชการ
รัฐวิสาหกิจ
2. ป้ายร้านค้า

7.30 อาคารทุกชนิด
6 เมตร จากโบราณสถาน
6 เมตร จากแนวเขตที่ดินวัดม คริสต์จักร มัสยิด
3 เมตร จากศูนย์กลางถนนสาธารณะ

ภายในบริเวณที่ 3

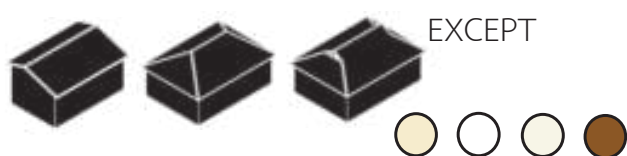
ห้ามมิให้บุคคลใดก่อสร้างหรือดัดแปลงอาคาร ดังต่อไปนี้

8.1

8.2 ห้ามสร้าง หรือดัดแปลง อาคารรูปทรงต่อไปนี้
อาคารรูปทรงสามเหลี่ยม
อาคารรูปทรงกลม
อาคารรูปทรงอิสระ

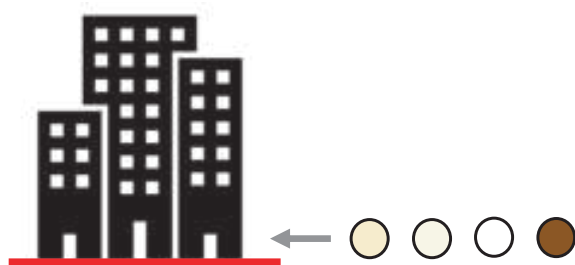

8.3 ห้ามสร้างหลังคารูปทรงอื่น

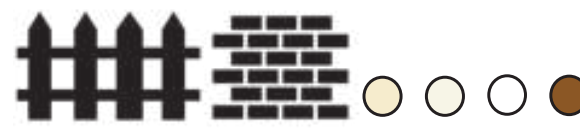
ความลาดชัน 25-60 องศา
ชายคายื่นไม่น้อยกว่า 0.60m
ห้ามใช้หลังคาเป็นพื้นที่ใช้สอย
มีค่าสะท้อนไม่เกิน 30%

8.4 กว่า 70% ของพื้นที่ผืนนังภายนอก
มีค่าสะท้อนไม่เกิน 30%

8.5 กว่า 70% ของพื้นที่ผืนนังภายนอก
มีค่าสะท้อนไม่เกิน 30%

8.6 ไม่เกิน 3m + ต้องโปรง >30%

8.7 ชั้นต่ำสุดของอาคารห้ามเกิน 3m

กฎหมายข้อที่ 9 ภายในบริเวณที่ 4
ห้ามมิให้บุคคลใดก่อสร้างหรือดัดแปลงอาคาร

9.1

12 m

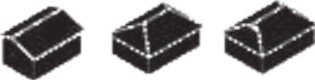
9.2

→

9.3

- ความลาดชัน 25-60 องศา

- ชายคายื่น > 0.60m

- ห้ามใช้หลังคาเป็นพื้นที่ใช้สอย

- 70% น้ำตาล น้ำตาลแดง น้ำตาลส้ม

เทา สีธรรมชาติ

9.4

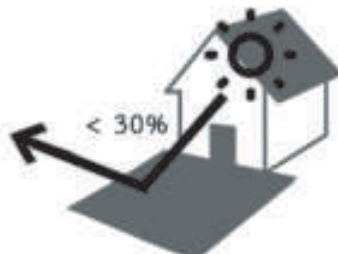

กว่า 70% ของพื้นที่ผนังภายนอก + มีค่าสะท้อนไม่เกิน 30%

9.5

- 70% น้ำตาล น้ำตาลแดง

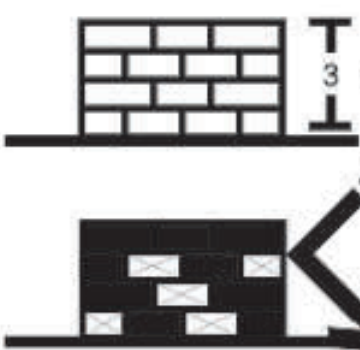
น้ำตาลส้ม เทา สีธรรมชาติ

< 30%

กว่า 70% ของพื้นที่ผนังภายนอก + มีค่าสะท้อนไม่เกิน 30%

9.6

- รั้วหรือกำแพงสูงมากกว่า 3 ม.

- ส่วนโปร่ง <30%

- กว่า 80% สีน้ำตาล ครีม ขาว

ขาวนวล สีธรรมชาติ

- ค่าสะท้อนแสงไม่เกิน 30%

9.7

มีอาคารต่ำกว่าระดับถนน 3 เมตร

9.8

พื้นที่โรงงานอุตสาหกรรม >100 sq.m.

9.9

พื้นที่เก็บสินค้า < 100 sq.m.

9.10

คลังน้ำมันได้รับการอนุญาตตามกฎหมายแล้ว

9.11

สถานที่บรรจุก๊าซ เก็บก๊าซสำหรับก๊าซปิโตรเลียมเหลว

9.12

สถานที่เก็บวัตถุระเบิดอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน ดอกไม้เพลิง

10

อาคารที่มีอยู่แล้วในพื้นที่ที่กำหนดตามข้อ 6 ข้อ 7 ข้อ 4 และข้อ 9 ก่อนวันที่ เทศบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามเทศบัญญัตินี้ และห้ามตัดแปลงหรือเปลี่ยน การใช้อาคารดังกล่าว เว้นแต่ เป็นการตัดแปลงหรือเปลี่ยนการใช้อาคารในลักษณะที่ไม่ขัดกับอาคาร ตามที่กำหนดในข้อ 6 ข้อ 7 ข้อ 4 และข้อ 9

11

อาคารที่ได้รับใบอนุญาตหรือใบรับแจ้งการก่อสร้าง ตัดแปลง หรือเปลี่ยนการใช้ ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร หรือที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายเฉพาะว่าด้วย กิจการนั้นก่อนวันที่ เทศบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับและยังก่อสร้าง ตัดแปลง หรือเปลี่ยนการใช้ ไม่แล้วเสร็จ ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้อง ปฏิบัติตามเทศบัญญัตินี้ แต่จะขอเปลี่ยนแปลงการ อนุญาตหรือการแจ้งให้เป็นการขัดต่อเทศบัญญัติไม่ได้

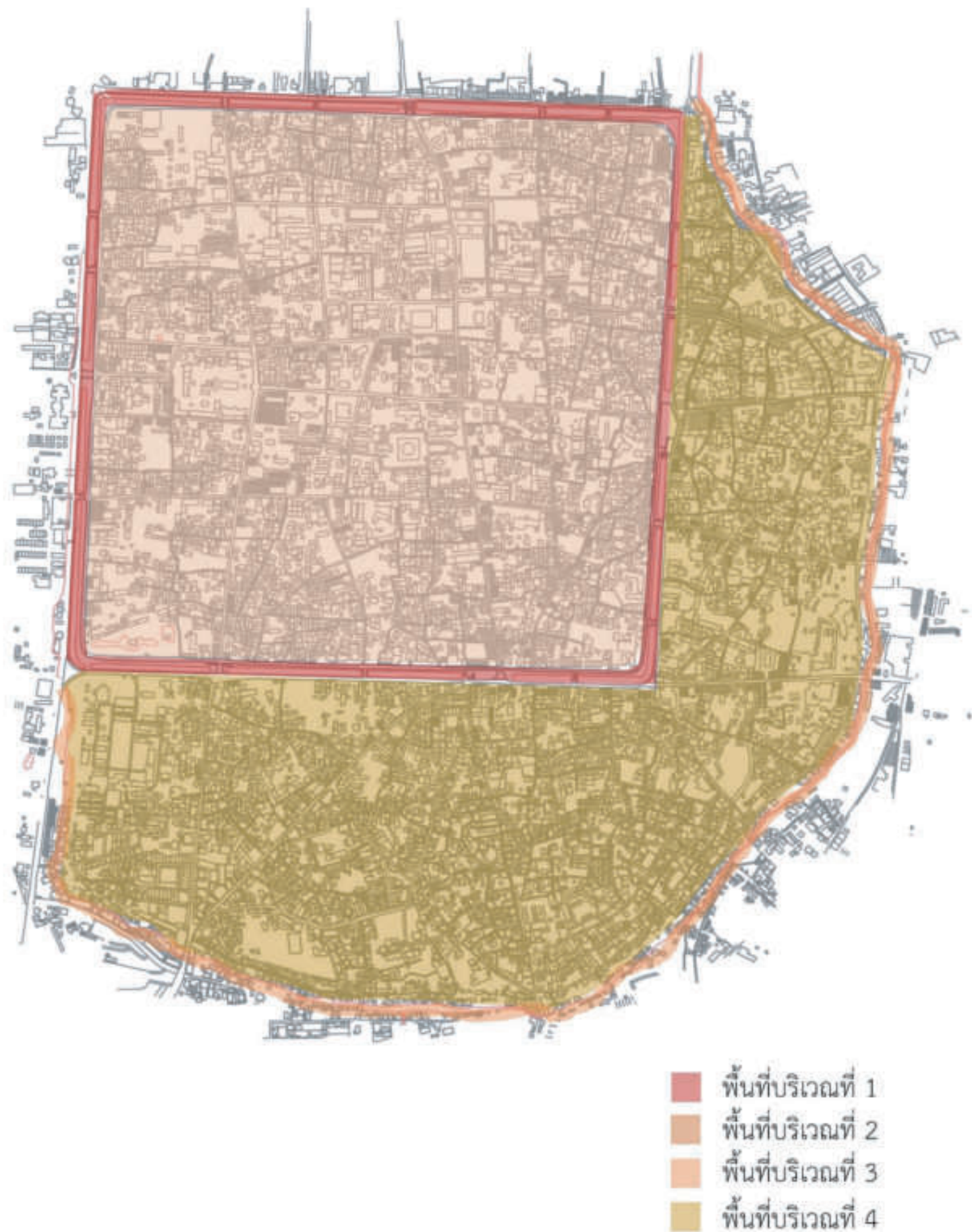
12

ให้นายกเทศมนตรีนครเชียงใหม่ รักษาการตามเทศบัญญัตินี้

แผนที่ท้ายเทศบัญญัติเทศบาลนครเชียงใหม่

เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ตัดแปลง หรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภท
ในท้องที่ตำบลศรีภูมิ ตำบลสุเทพ ตำบลช้างม่อย ตำบลพระสิงห์ ตำบลช้างคลาน และตำบลหายยา
ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2557

กลุ่มชุมชน ก.

ชุมชนหัววัดทิศตะวันออกเฉียงเหนือ

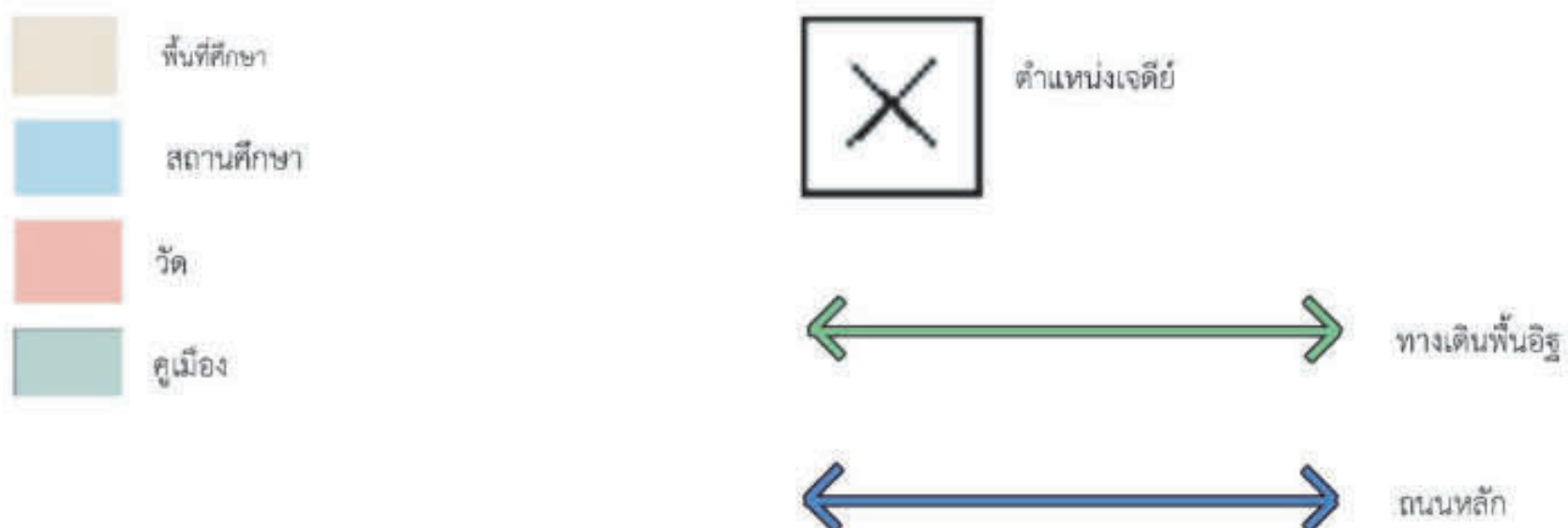
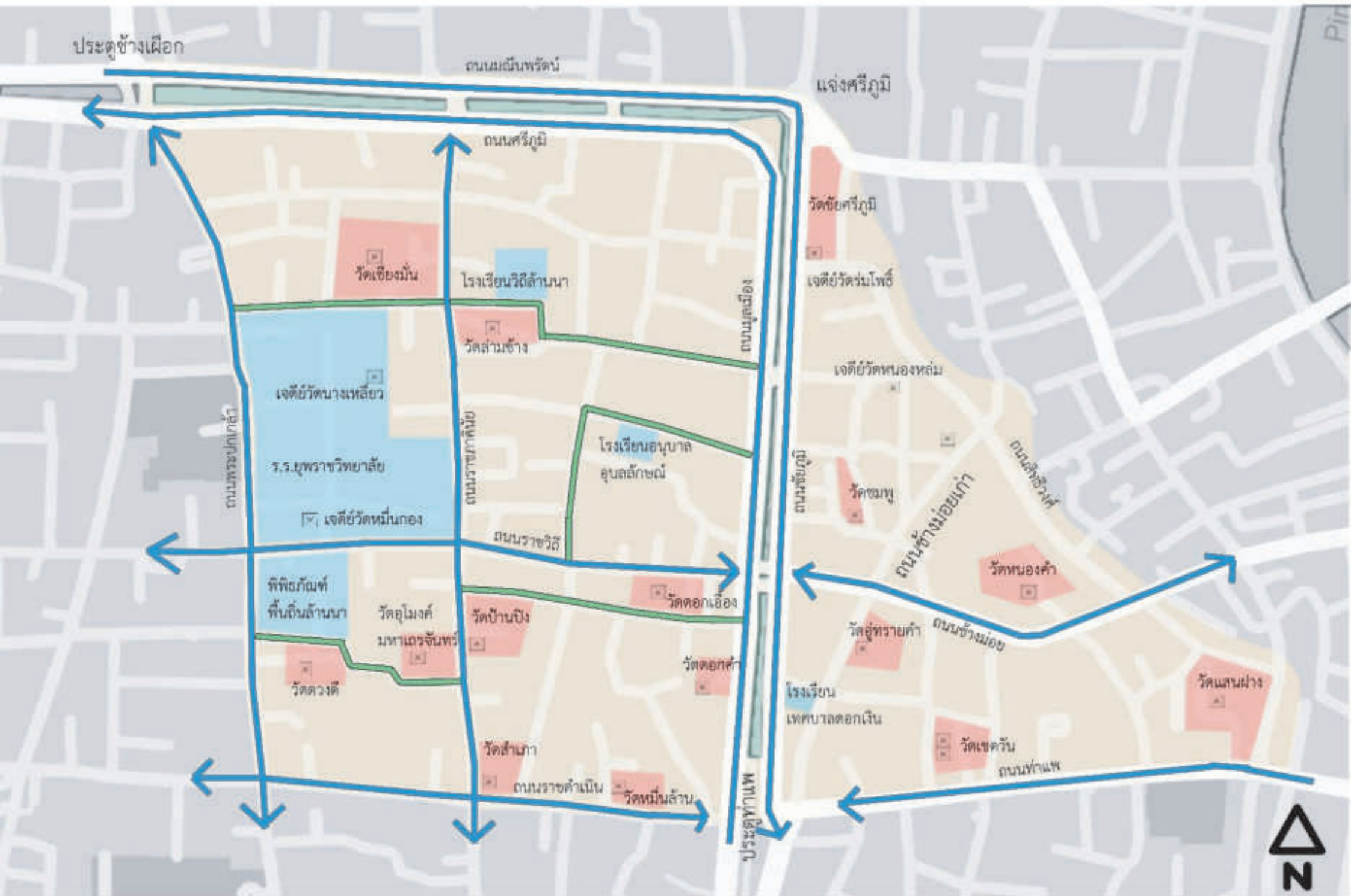
- ชุมชนวัดเชียงมั่น

- ชุมชนท่ามช้าง

- ชุมชนวัดชมพูช้างม่อย

Cultural landscape

- ชุมชนวัดเชียงมั่น
- ชุมชนล้ามช้าง
- ชุมชนวัดชมพูข้างม่อย

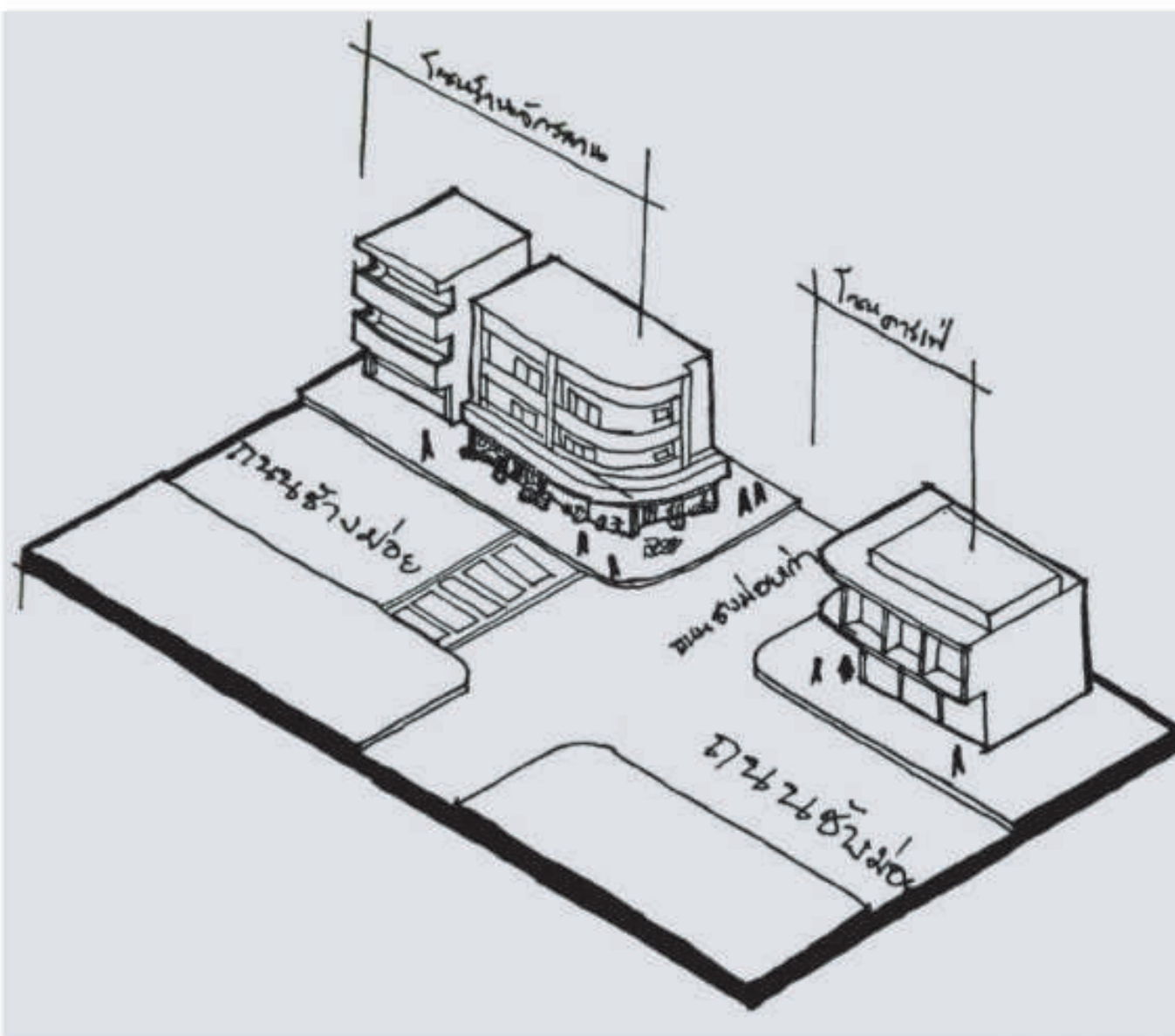
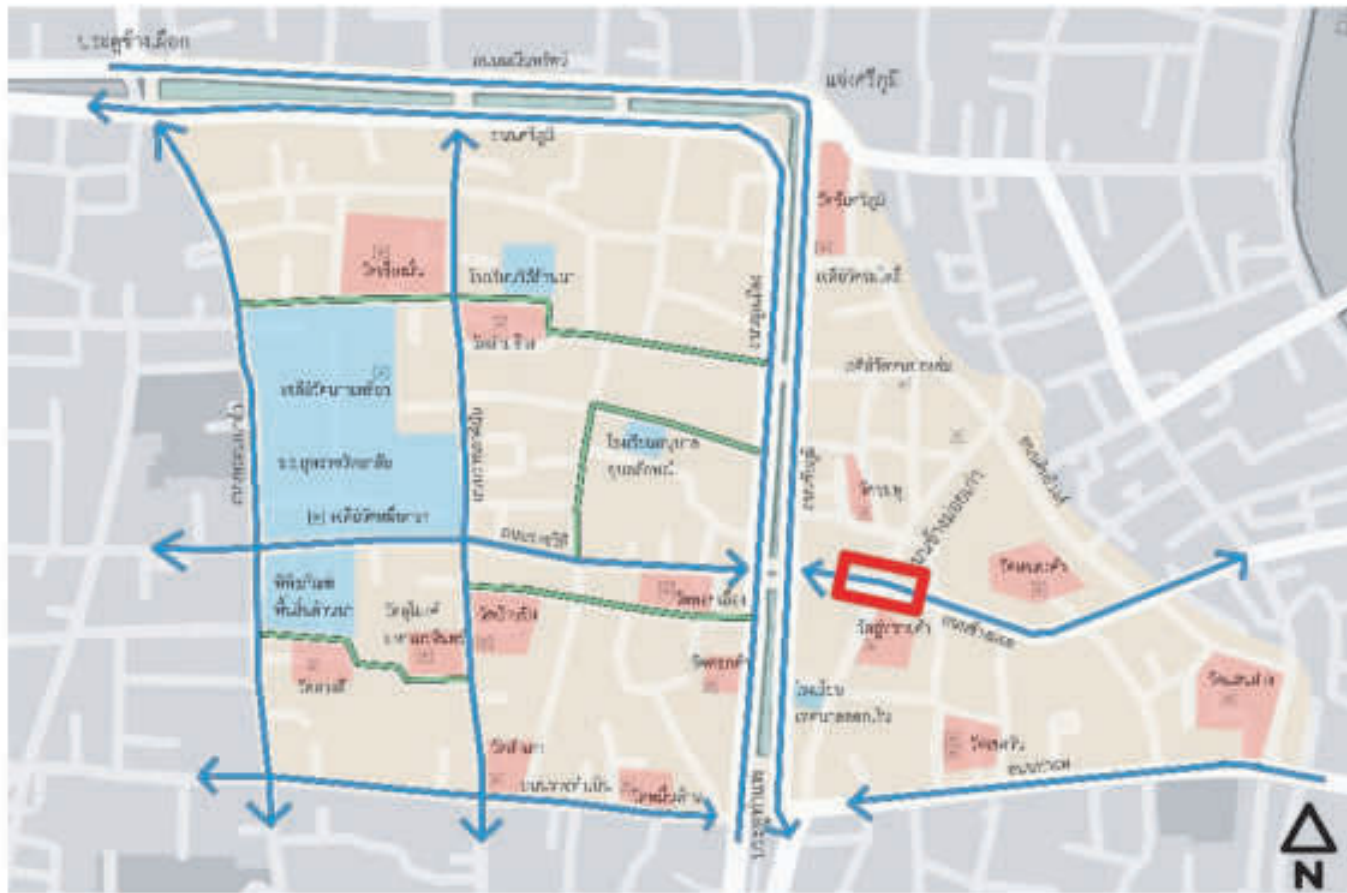

Important Neighborhood

ร้านเครื่องจักรสาน และ คาเฟ่

บริเวณแยก ถ.ช้างม้อย - ถ.ช้างม้อยเก่า

มีความสำคัญด้านการดึงดูดนักท่องเที่ยวมาถ่ายรูป

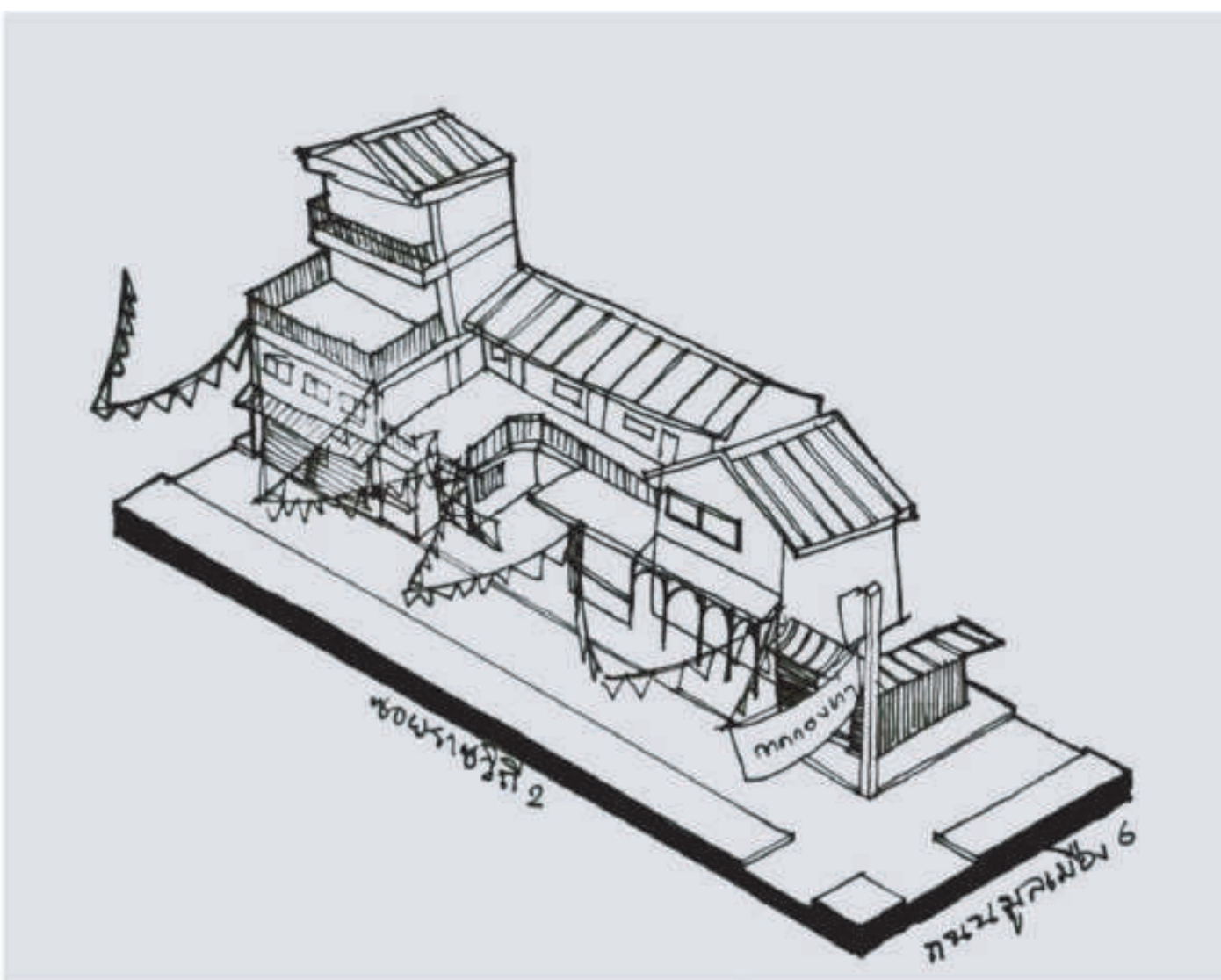
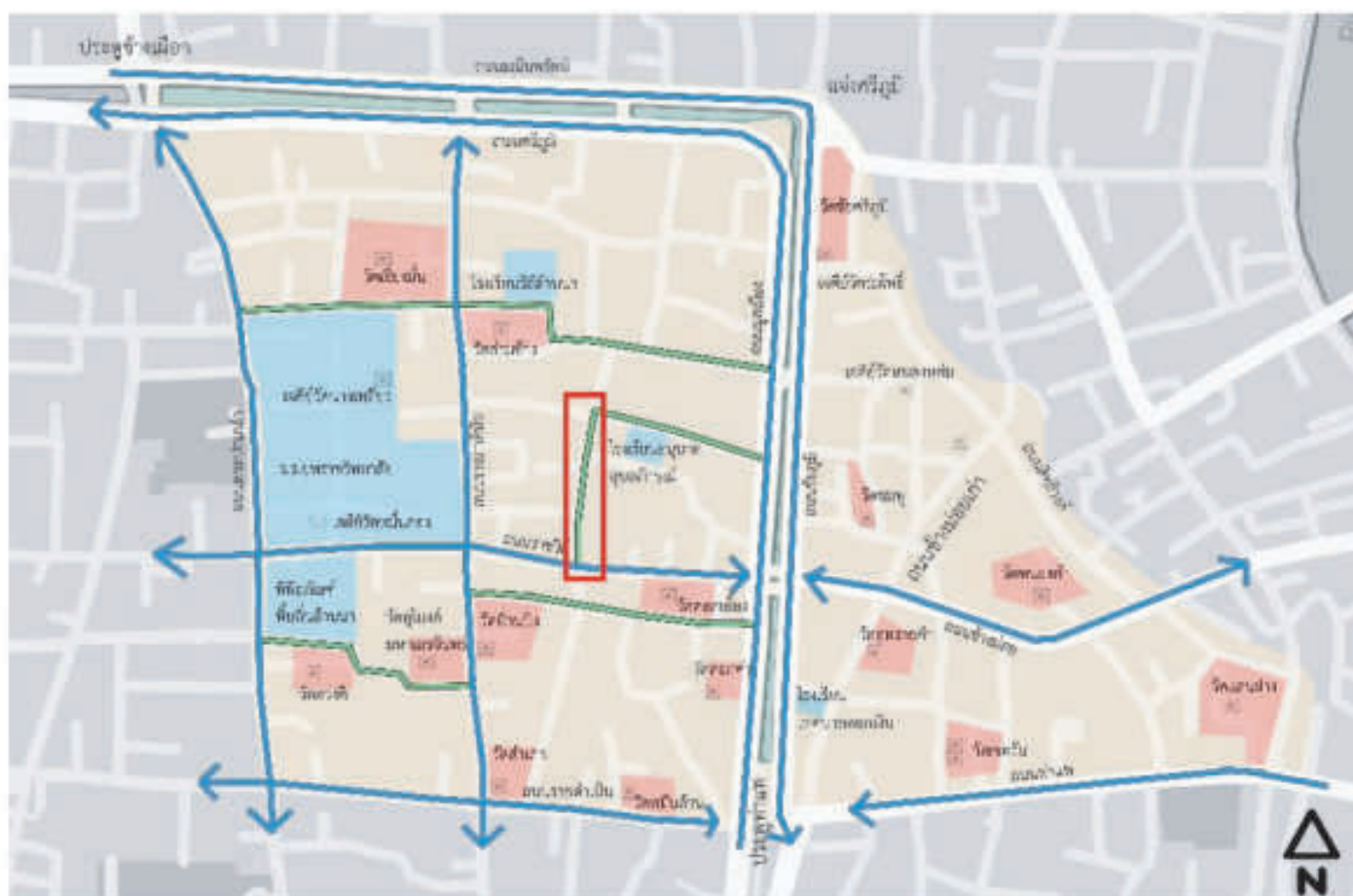

Important Neighborhood

ถนนคนเดินกาดกองเก่า

บริเวณ ล่ามช้าง

มีความสำคัญการดึงดูดนักท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม ศิลปะ ชุมชน และการค้าขาย

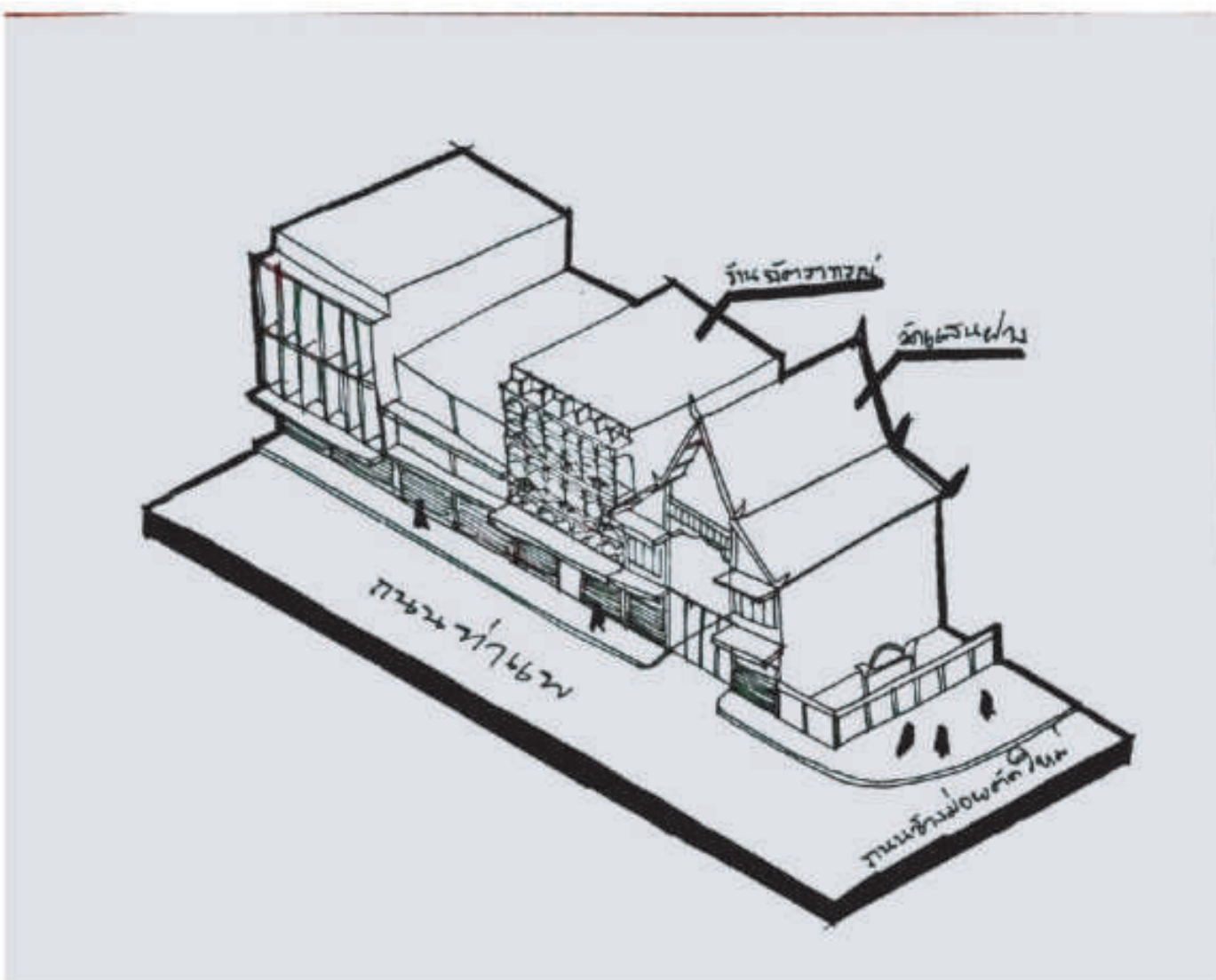
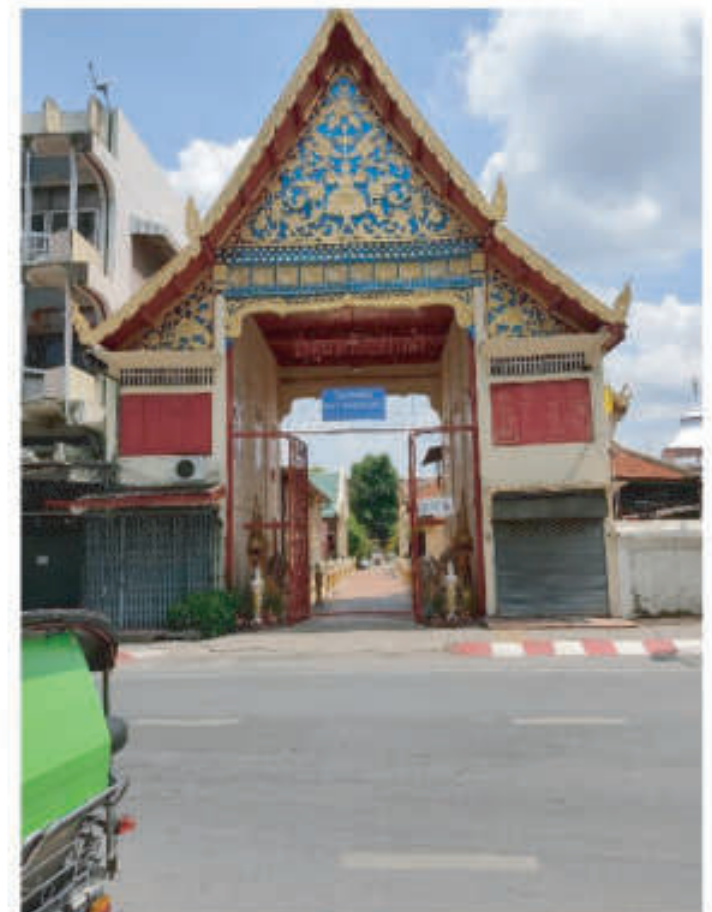
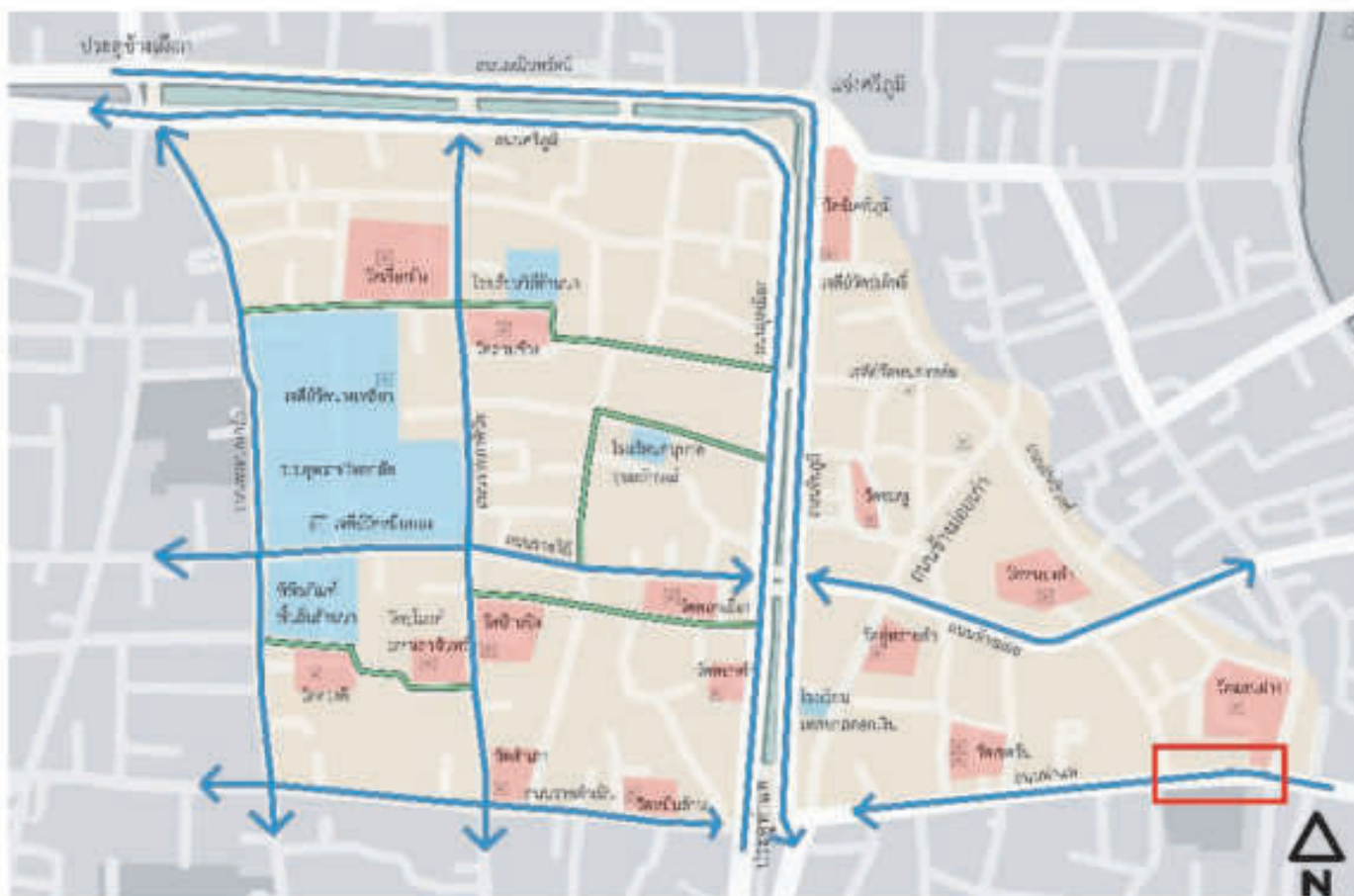

Important Neighborhood

วัดแสนปางและสถาปัตยกรรมข้างเคียง

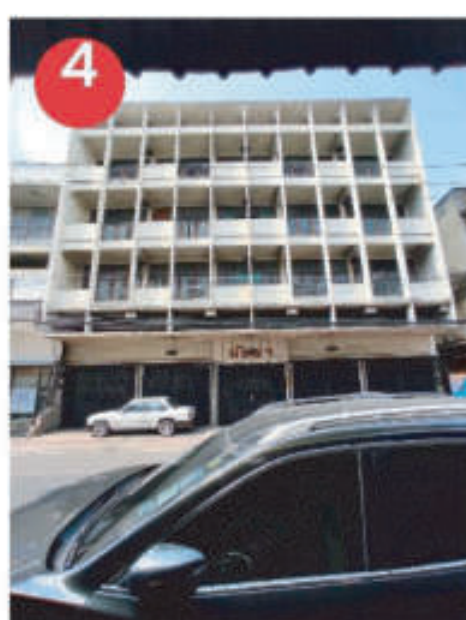
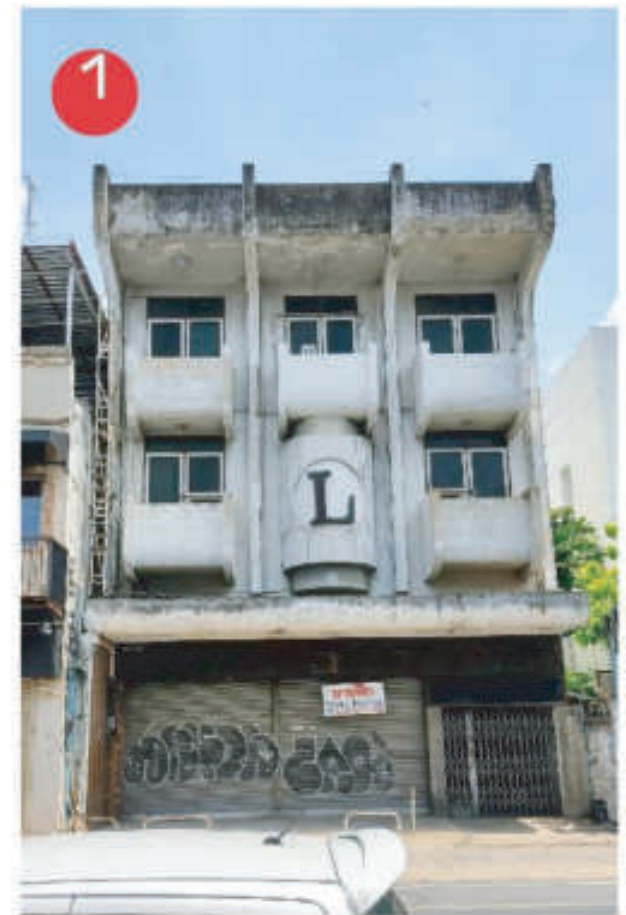
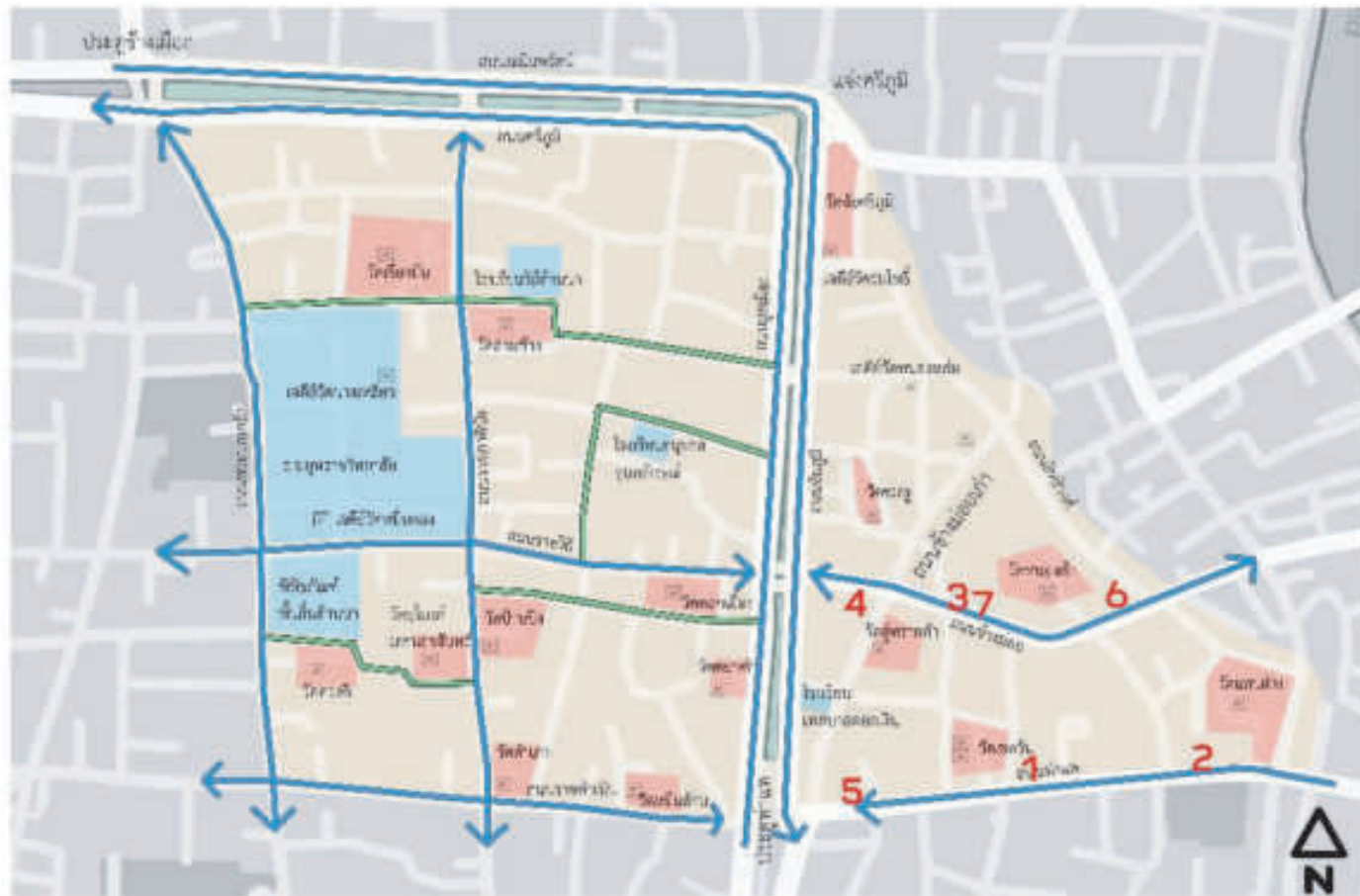
บริเวณ ภา.ท่าแพ

วัดแสนปางถูกเชื่อมพื้นที่ด้านหน้าที่ติดกับถนนให้กับตึกแถวต่างๆ แต่วัดก็ยังคงโดดเด่น ไม่ถูกทำให้จางหายแม้เหลือแค่ทางเข้าวัด
เกิดความตักันระหว่างสถาปัตยกรรมใหม่และเก่า

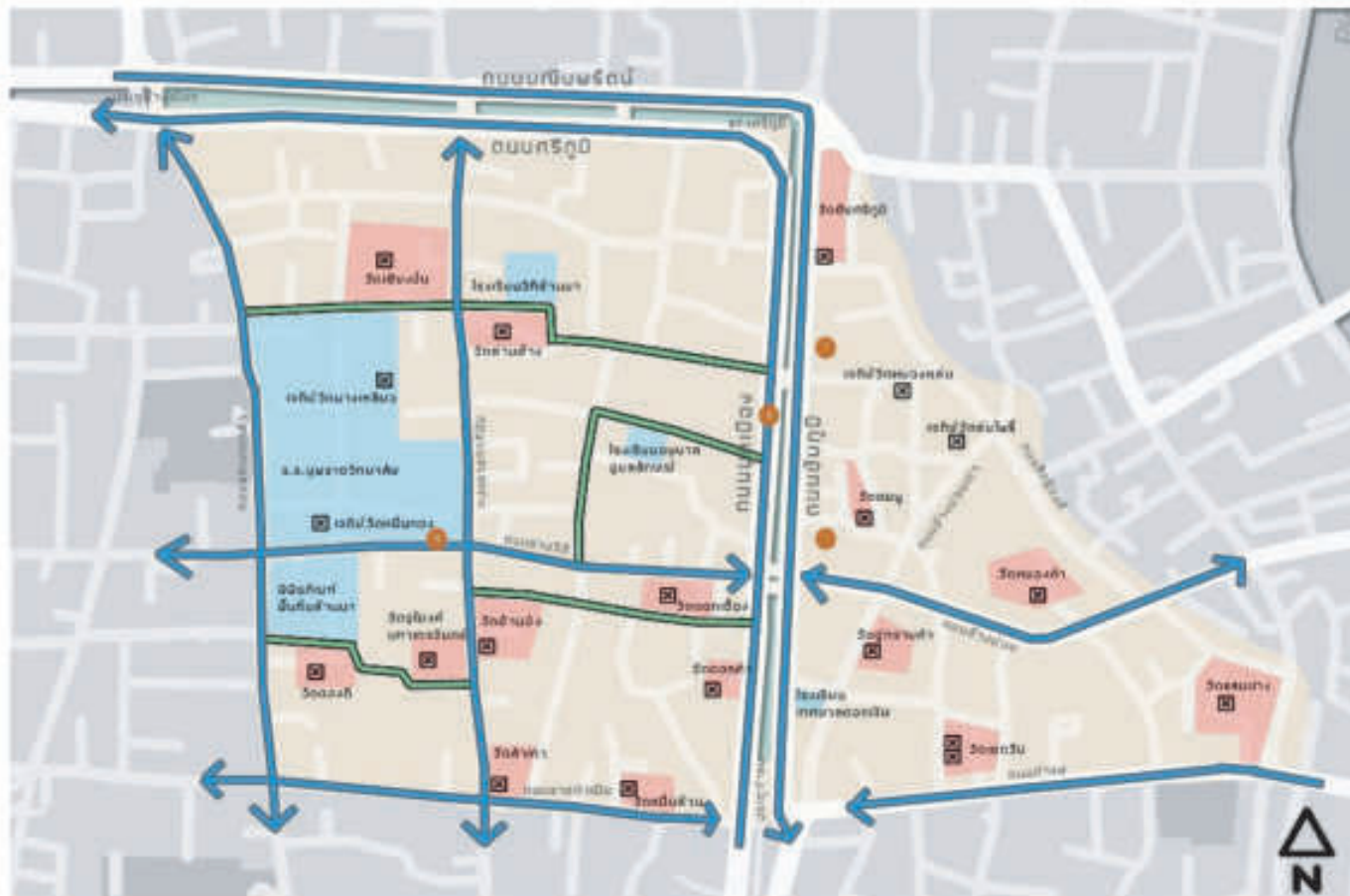
Important Neighborhood

สถาปัตยกรรมที่น่าสนใจอื่นๆ

Important Neighborhood

การกระจุกตัวของประชากร

กลุ่มชุมชน ข. ชุมชนหัววัดทิศตะวันตก ก
“ CONCEPTUAL COMMUNITY PLAN ”

Cultural landscape

- แหล่งมรดกและสถาปัตยกรรมที่มีความสำคัญทาง ปวศ.
- แหล่งศาสนสถานและโบราณคดีที่สะท้อนอัตลักษณ์ล้านนา
- ▲ แหล่งมรดกที่โดดเด่นในการวางผังเมือง

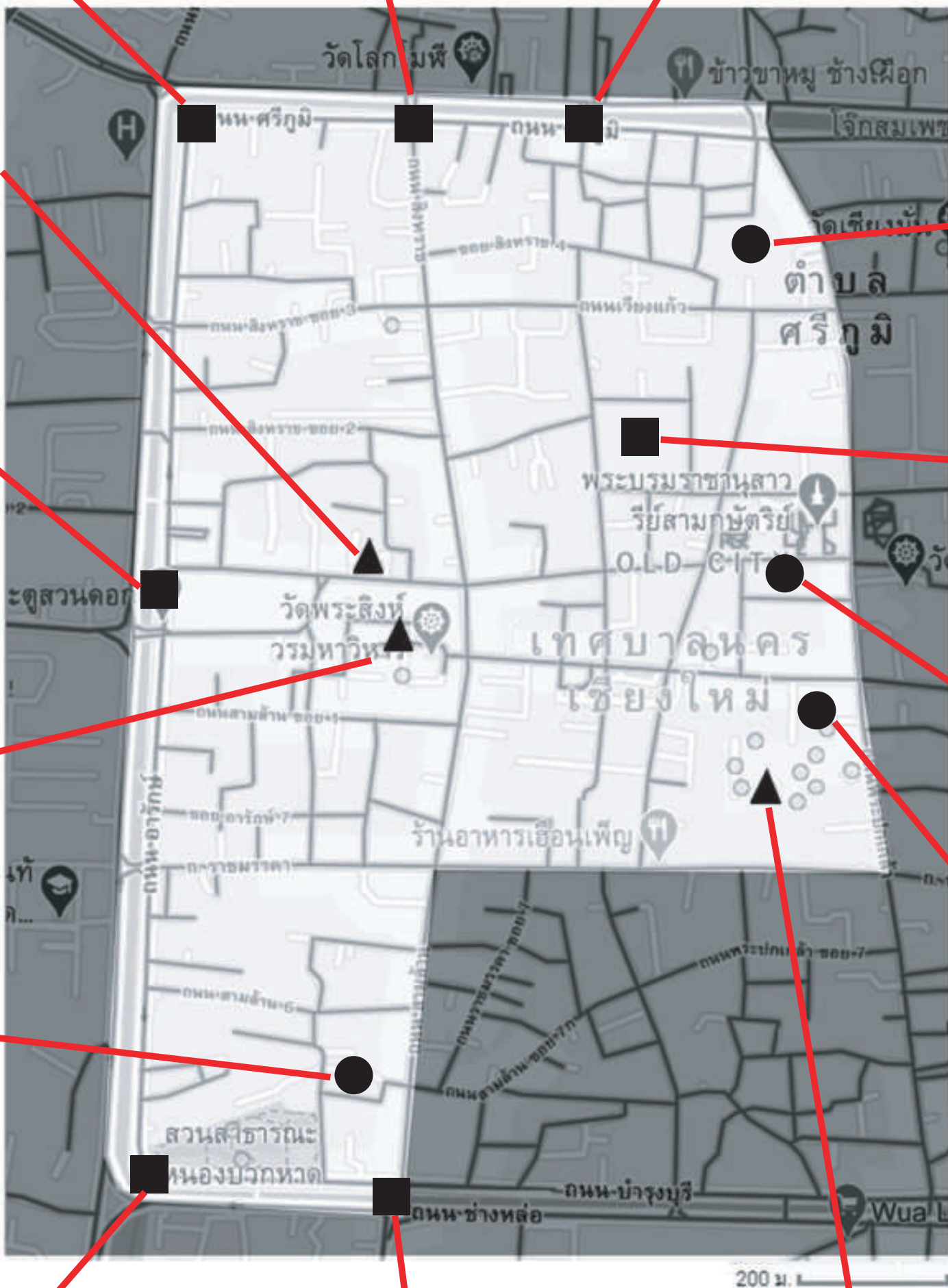
แจ่งหัวลิน

กำแพงเมืองและ

ประตูช้างเผือก

วัดปราสาท

ประตูสวนดอก

วัดพระสิงห์

วัดพอกหงษ์

แจ่งกู่เฮือง

ประตูแสนปุง

วัดเจ็ดยอดหลวง

วัดแสนเมืองมาหลวง
(วัดหัวข่วง)

ช่วงหลวงเวียงแก้ว

วัดอินทขิลเสด็จเมือง

วัดพันเตา

Important Neighborhood

กลุ่มร้านอาหารข้างทางที่น่าสนใจ ข้างวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่

ย่านอาหาร ข้างพระบรมราชานุสาวรีย์สามกษัตริย์
ข้างล่างมีร้านอาหารเก่าแก่หลายร้าน ผู้คนหนาแน่น

จังหวะการซ้ำของ pattern
อาคารในเมือง

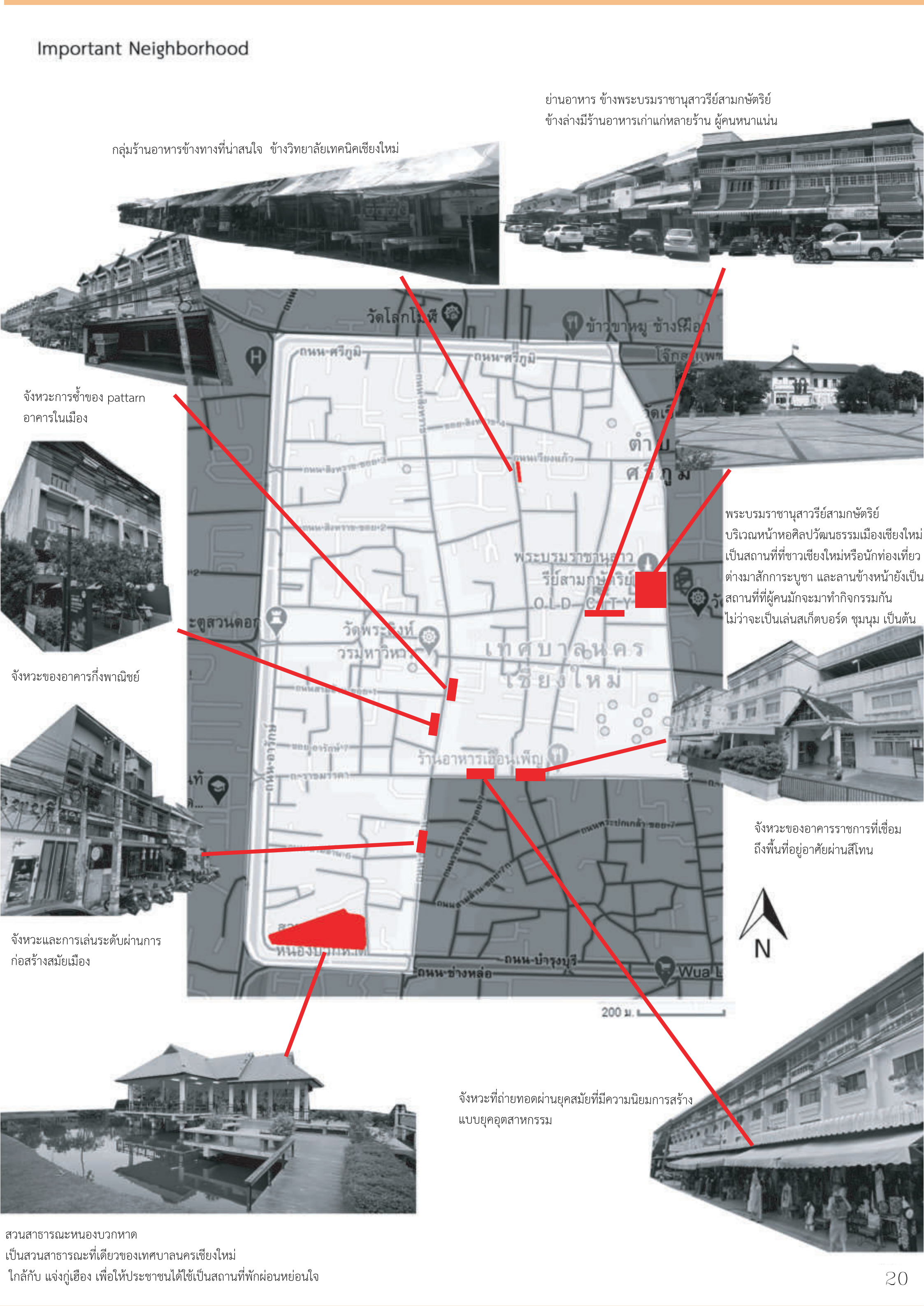
จังหวะของอาคารกึ่งพาณิชย์

จังหวะและการเล่นระดับผ่านการ
ก่อสร้างสมัยเมือง

จังหวะที่ถ่ายทอดผ่านยุคสมัยที่มีความนิยมการสร้าง
แบบยุคอุตสาหกรรม

จังหวะของอาคารราชการที่เชื่อม
ถึงพื้นที่อยู่อาศัยผ่านสีโทน

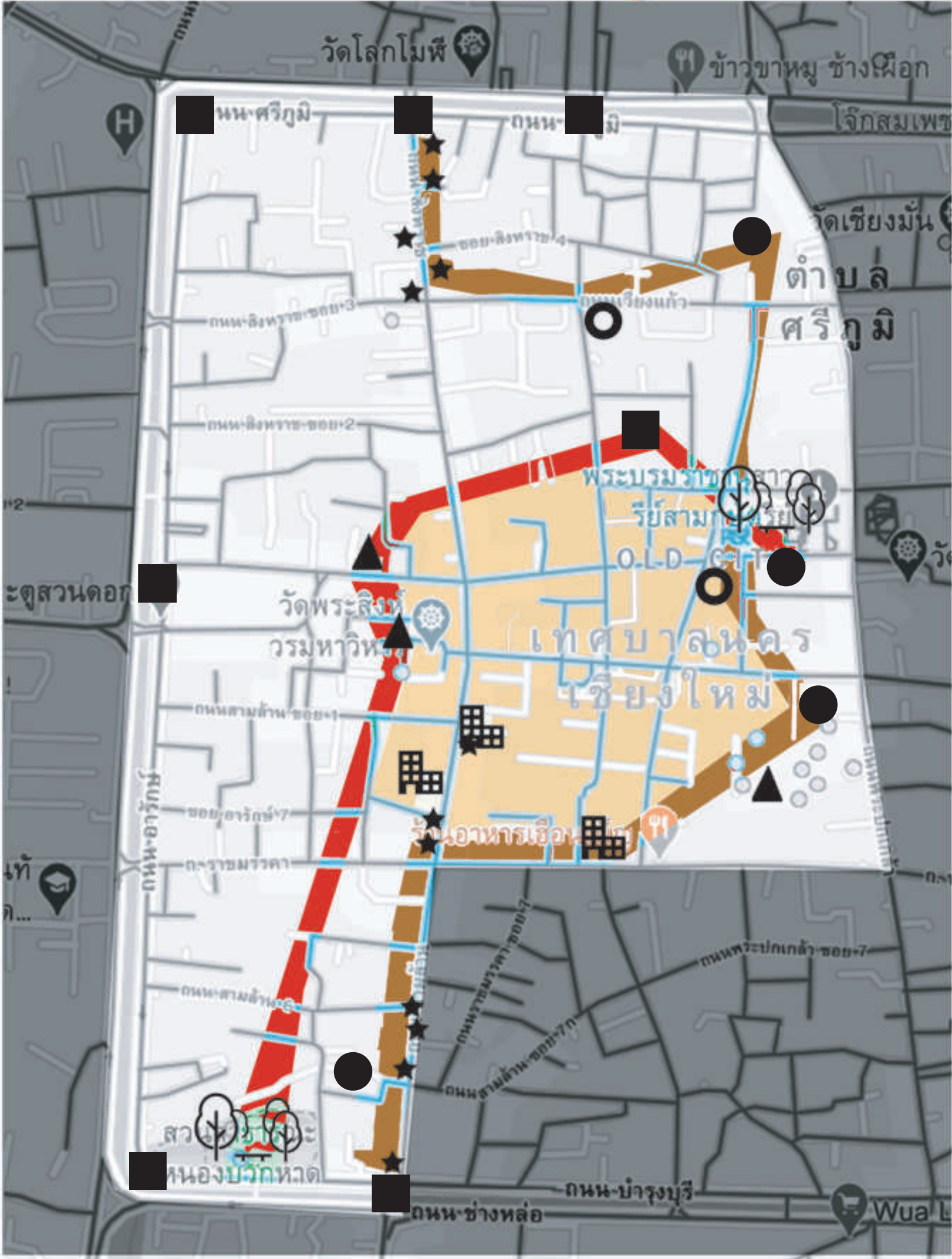
สวนสาธารณะหนองบวกหาด
เป็นสวนสาธารณะที่เดียวของเทศบาลนครเชียงใหม่
ใกล้กับ แจ่งกู๋เฮือง เพื่อให้ประชาชนได้ใช้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

เส้นทางประวัติศาสตร์

เส้นทางวัฒนธรรม

ย่านชุมชนเขตประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

- สวนสาธารณะ
- อาคารที่ถูกรักษาโดยรัฐ
- ย่านอาหารใกล้พื้นที่ชุมชน
- อาคารโมเดิร์นสมัยใหม่
- แหล่งมรดกและสถาปัตยกรรมที่มีความสำคัญทาง ปวศ.
- แหล่งศาสนสถานและโบราณคดีที่สะท้อนอัตลักษณ์ล้านนา
- แหล่งมรดกที่โดดเด่นในการวางผังเมือง

กลุ่มชุมชน ค .

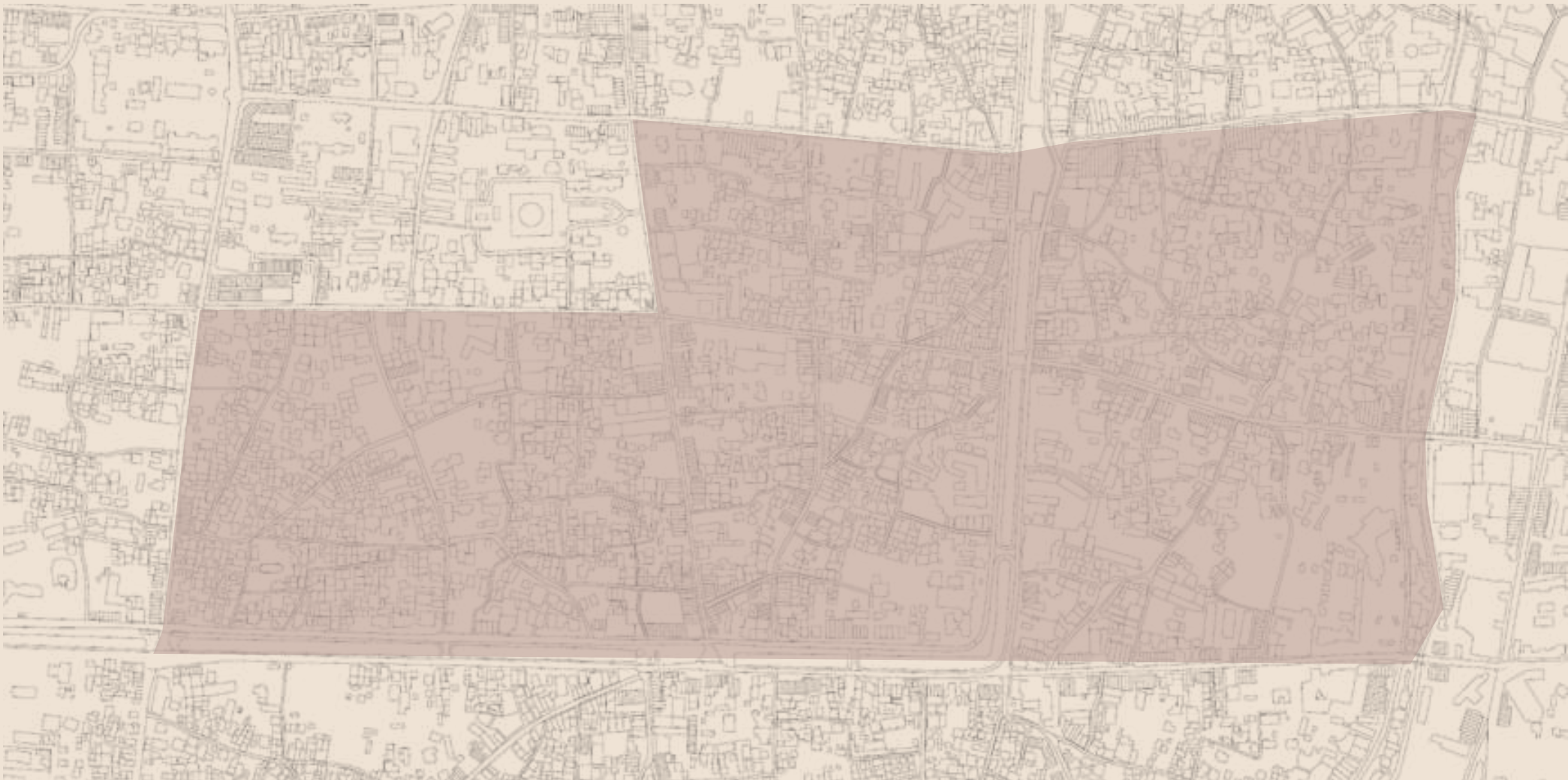
ชุมชนหัววัดทิศตะวันออกใต้

- ชุมชนพวกแถม
- ชุมชนหมื่นตุม
- ชุมชนวัดผ้าขาว
- ชุมชนลอยเคราะห์
- ชุมชนช่างช้าง

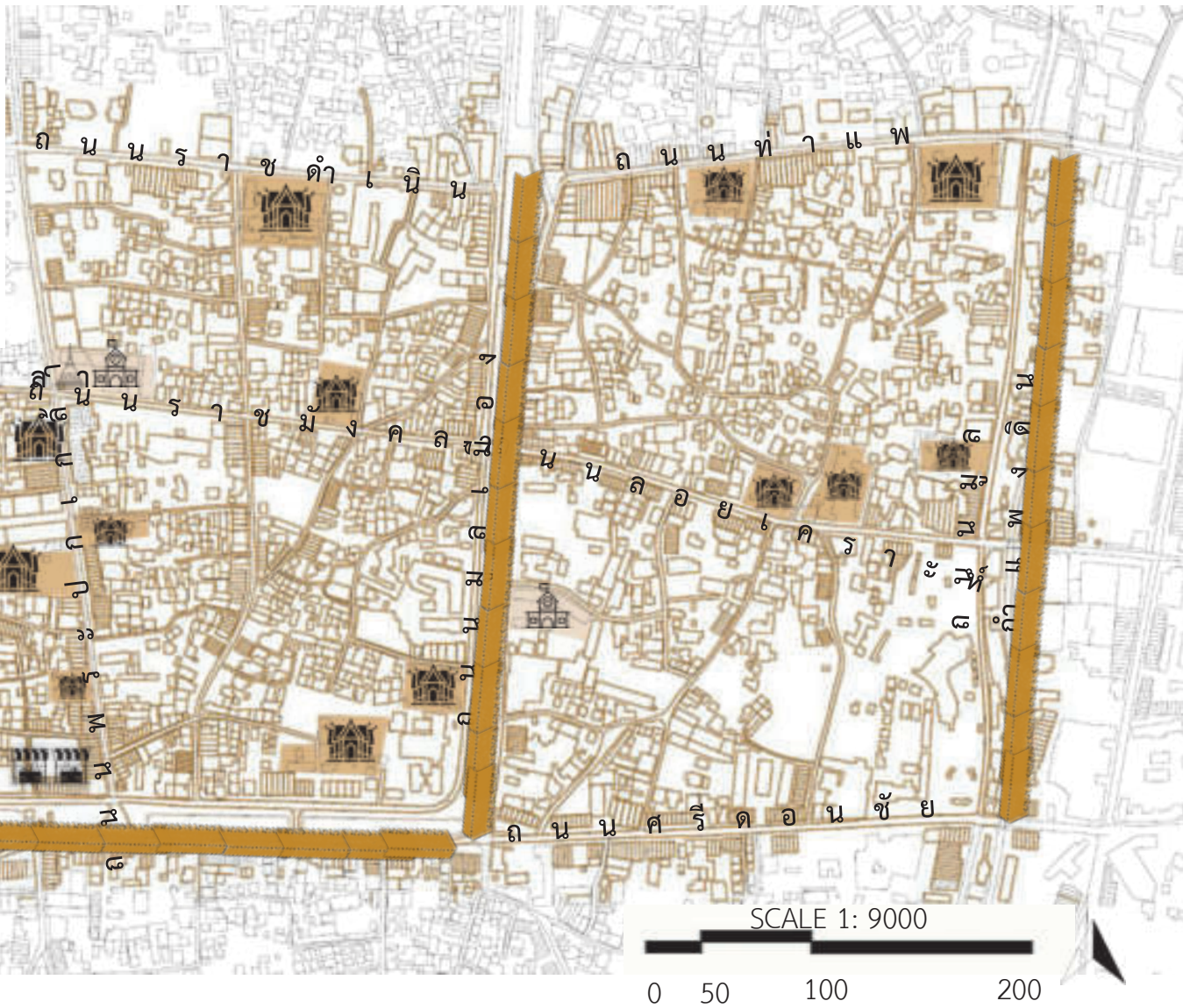

SCALE 1: 9000
0 50 100 200
0

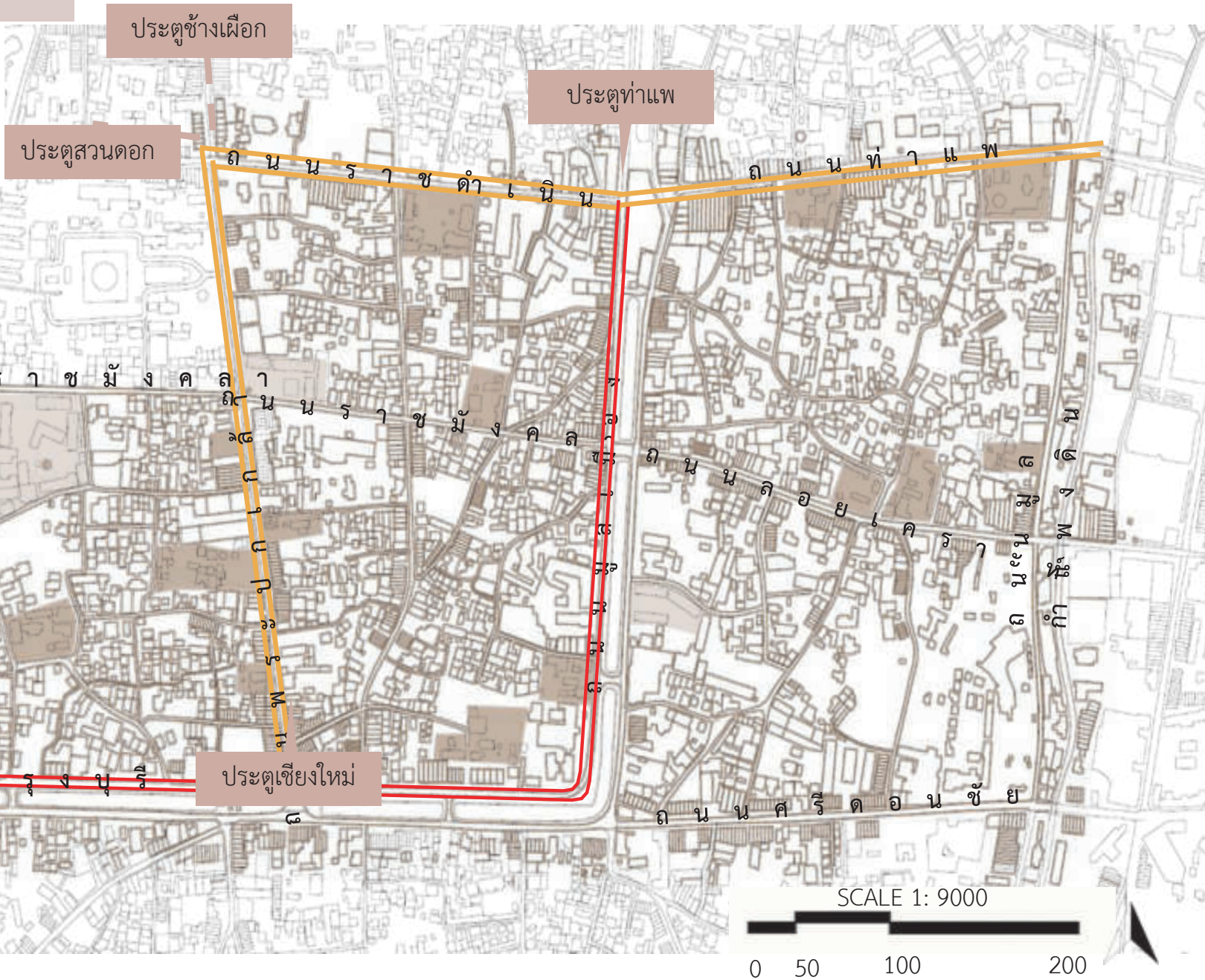

SCALE 1: 9000
0 50 100 200

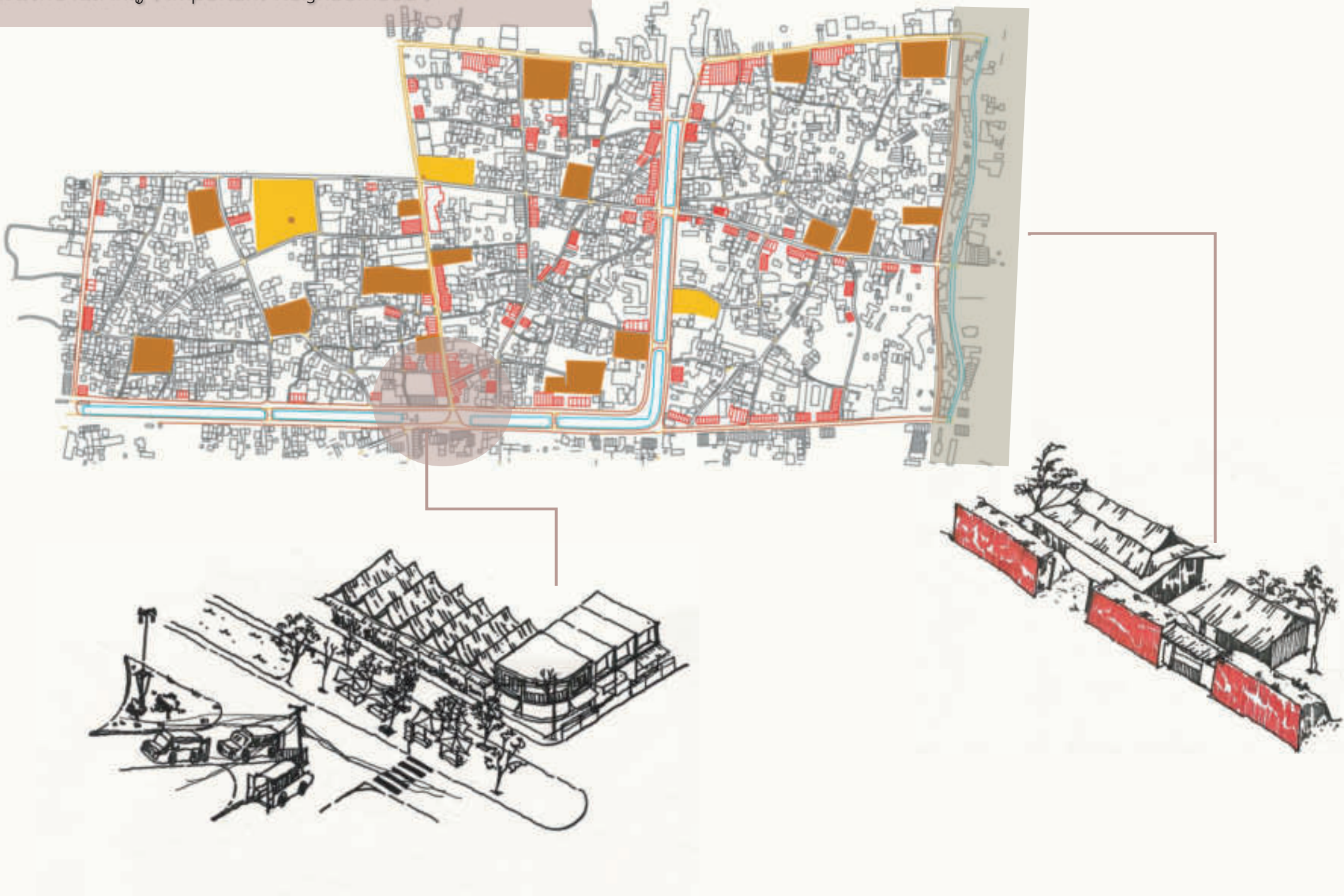
ผังย่านกำหนดตำแหน่งภูมิทัศน์วัฒนธรรมในมิติเชิงประวัติศาสตร์
ย่านประตูเชียงใหม่ - ท่าแพ - กำแพงดิน

เส้นทางเมือง

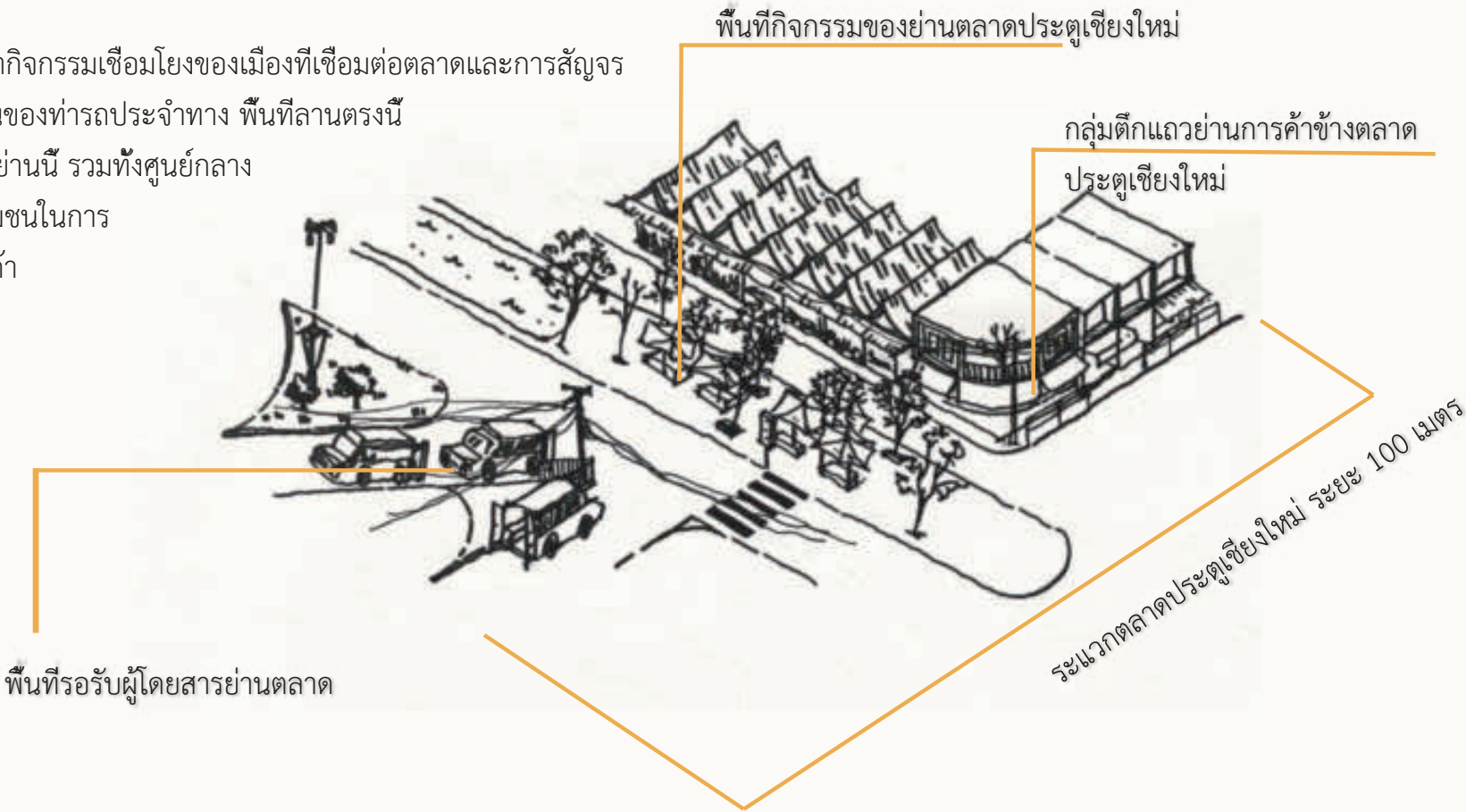

ละแวกบ้านสำคัญ (Important Neighborhood)

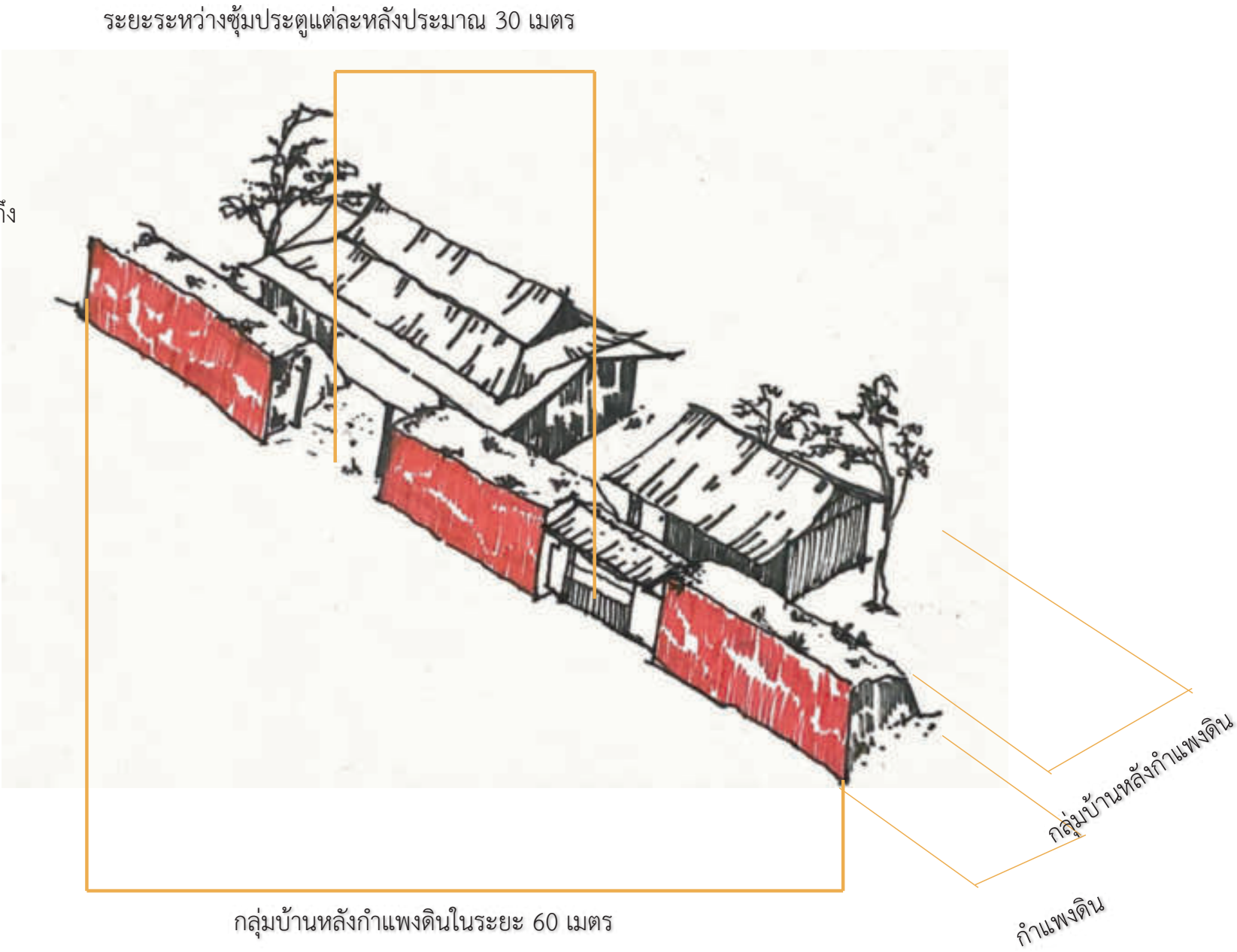
พื้นที่ย่านตลาดประตูเชียงใหม่

พื้นที่ลานการทำกิจกรรมเชื่อมโยงของเมืองที่เชื่อมต่อตลาดและการสัญจร
ของเมืองในด้านของท่ารถประจำทาง พื้นที่ลานตรงนี้
พื้นที่ที่มีชีวิตในย่านนี้ รวมทั้งศูนย์กลาง
ของคนแต่ละชุมชนในการ
แลกเปลี่ยนสินค้า

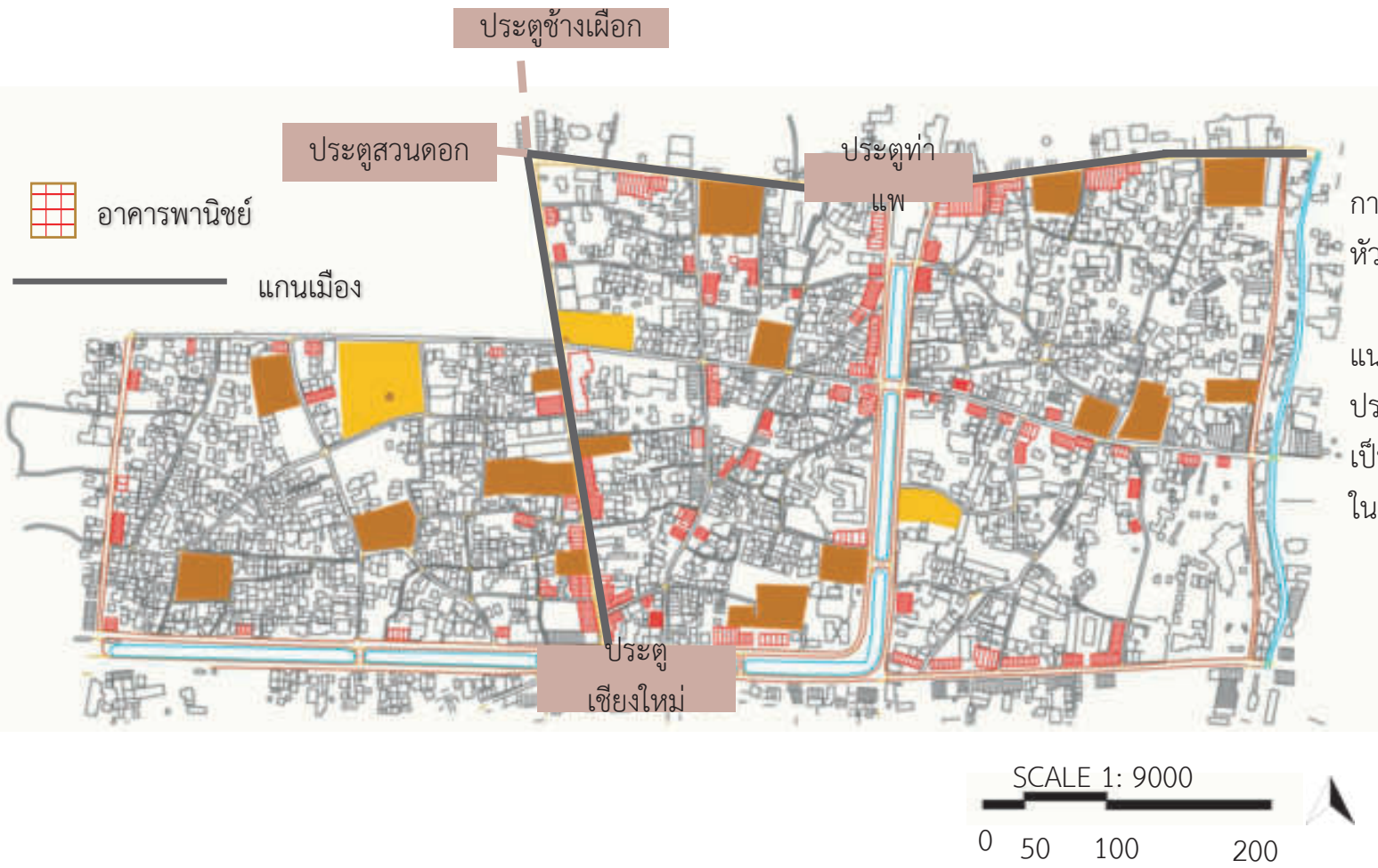

พื้นที่ย่านกำแพงดิน

บ้านที่ซ่อนตัวอยู่ภายหลังกำแพงดินเป็นชุมชนที่เป็นพื้นที่ในอดีตรวมกับผู้คนในชุมชนที่ขัดกับหลักความถูกต้องที่ สร้างเอกลักษณ์ของชุมชนริมคลองแม่ข่าเอาไว้ แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันของพื้นที่

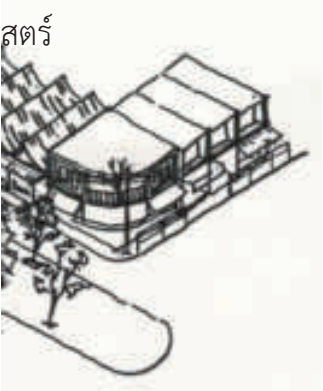
แนวแกนเมือง

การเกิดขึ้นของอาคารพาณิชย์ในเขตชุมชนหัววัดทิศตะวันออกเฉียงใต้ จะเกิดขึ้นตามแนวแกนเมือง

แนวแกนเมืองเชื่อมระหว่างประตูท่าแพถึงประตูสวนดอกประตูเชียงใหม่ถึงประตูช้างเผือก

เป็นเส้นทางประวัติศาสตร์ของราชวงศ์มังรายในสมัยประวัติศาสตร์

เส้นทางประวัติศาสตร์

เส้นทางประวัติศาสตร์

ประตูช้างเผือก

ประตูสวนดอก

ประตูท่าแพ

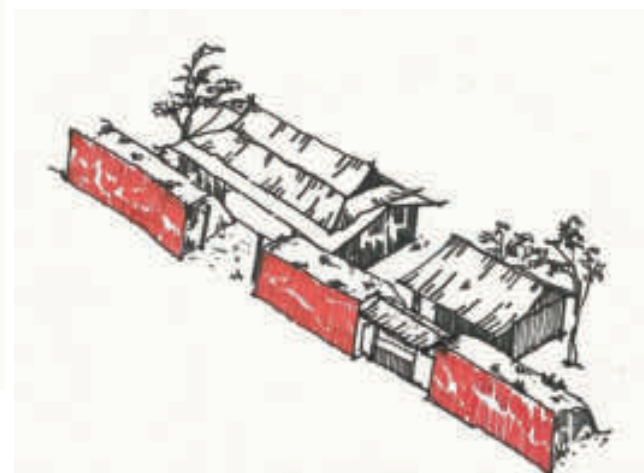
ประตูเชียงใหม่

SCALE 1: 9000

0 50 100 200

เส้นทางประวัติศาสตร์ของย่านชุมชนหัววัดทิศตะวันออกเฉียงใต้เป็นเส้นทางที่มีร่องรอยของอารยธรรมเก่าแก่อยู่ เช่น เจดีย์เก่า แนวกำแพงเมือง วัด และยังเป็นเส้นทางสัญจรของพระสงฆ์อีกด้วย

ซึ่งเส้นทางประวัติศาสตร์ก่อให้เกิดบ้านเรือนที่อยู่อาศัยชุมชน และอาคารอาคารพาณิชย์ประปราย

เส้นทางวัฒนธรรมเมือง (เมืองที่มีชีวิต)

ประตูช้างเผือก

เส้นทางวัฒนธรรมเมือง
ประตูสวนดอก

ประตูท่าแพ

ประตูเชียงใหม่

SCALE 1: 9000

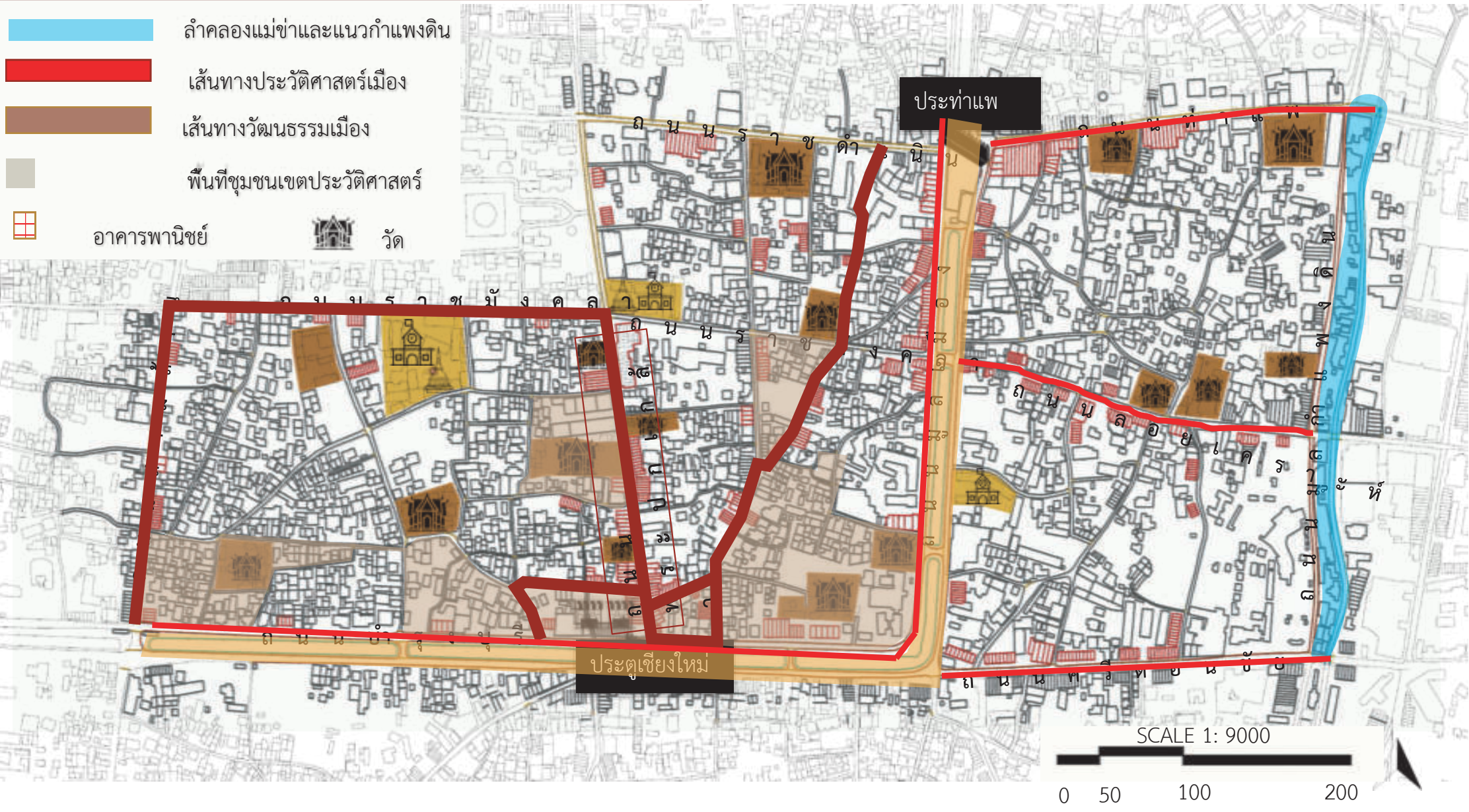
0 50 100 200

เส้นทางวัฒนธรรมคือเส้นทางที่ก่อให้เกิดการดำรงอยู่ซึ่งชีวิต เป็นพื้นที่ที่เปิดการเคลื่อนไหว และยังเป็นสิ่งที่ใช้อยู่เป็นปัจจัยการดำเนินชีวิต

เส้นทางการค้าและการอยู่ของชีวิตที่มีจุดศูนย์กลางของตลาดประตูเชียงใหม่หล่อเลี้ยงอยู่

แนวคิดของย่าน (Conceptual Community Plan)

ชุมชนริมคลองแม่ข่า

สถานที่สำคัญ

1 โรงพยาบาลเชียงใหม่ เมติคอล เซ็นเตอร์

2

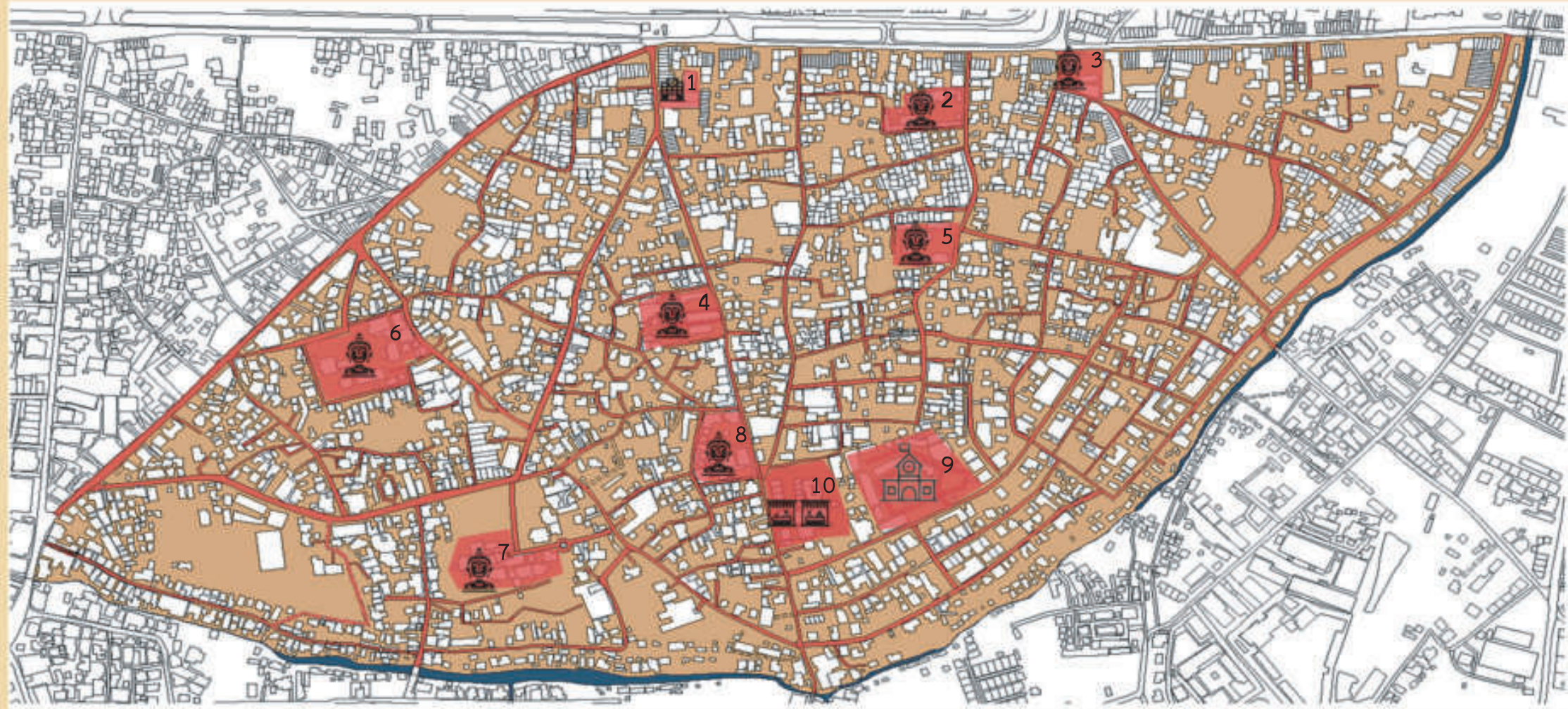

วัดเมืองมาง

3

วัดพวงช้าง

โรงเรียน

วัด

ขอบเขตบริเวณ

ตลาด

โรงพยาบาล

ขอบเขตบริเวณ

0 30 100 200 400

4

วัดธาตุคำ

5

วัดดาวดึงษ์

6

วัดหมื่นสาร

7

วัดนันทาราม

8

วัดยางกว

9

วิทยาลัยนาฏศิลป์จังหวัดเชียงใหม่

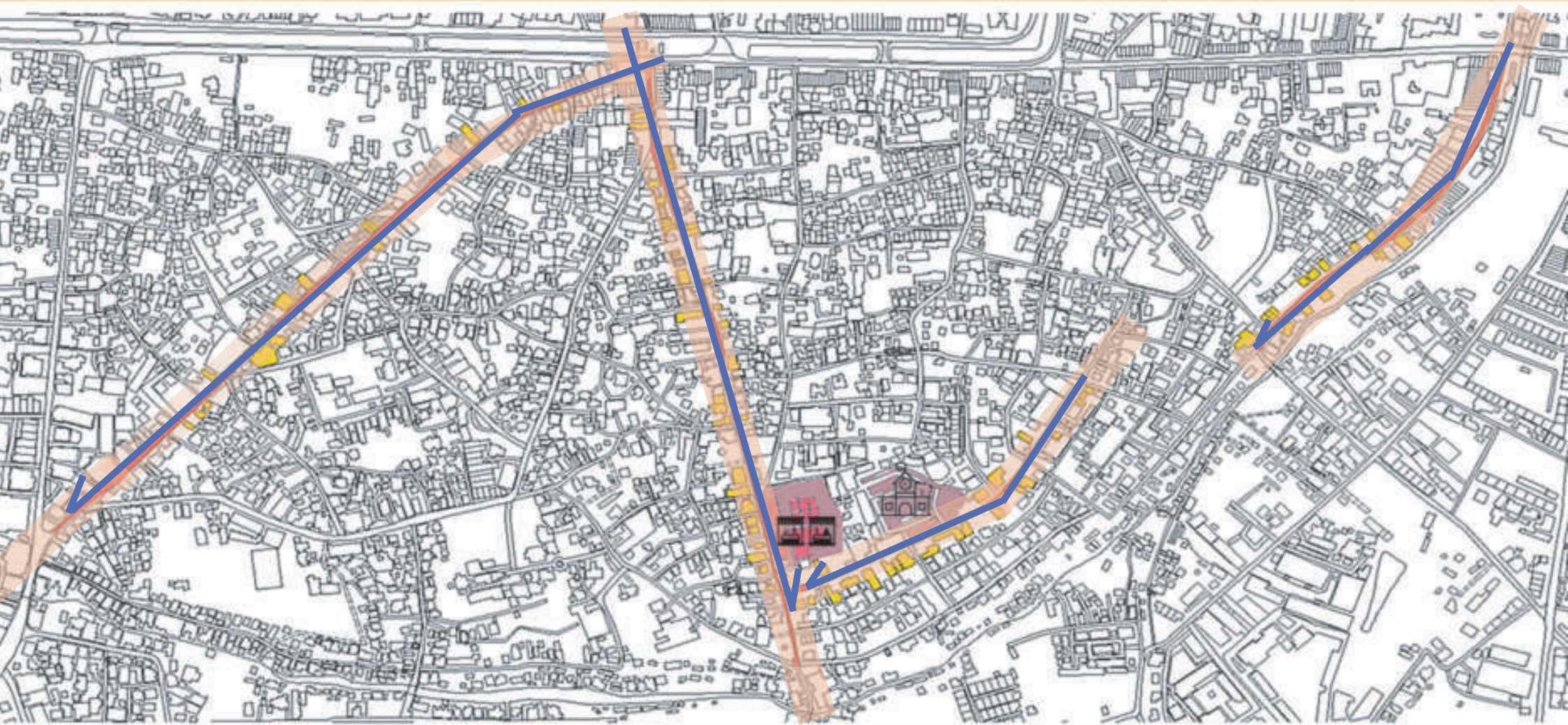

10

ตลาดก้อม

ถนนสำคัญและการเกิดกิจกรรม

โรงเรียน

ตลาด

การเคลื่อนตัว

พื้นที่การค้า

ถนนหลัก

พื้นที่เกิดกิจกรรมทางการค้าหลัก

ซอยสุริวงค์ บริเวณตลาดก้อม

มีตลาดที่สำคัญของชุมชนจึงทำให้ถนนบริเวณรอบนี้เป็นจุดเชื่อมต่อ จุดผ่านและจุดค้าขาย ภายในชุมชนทำให้เกิดกิจกรรมต่างๆบริเวณรอบซึ่งเกี่ยวข้องกับการค้า

ถนนวัวลาย

ถนนนี้มีความสำคัญจากการที่บริเวณนี้มีถนนคนเดินวัวลายซึ่งเป็นหนึ่งในปัจจัยด้านเศรษฐกิจของชุมชนนี้

ถนนกำแพงดินบริเวณข้างสุริวงค์บุคเซ็นเตอร์

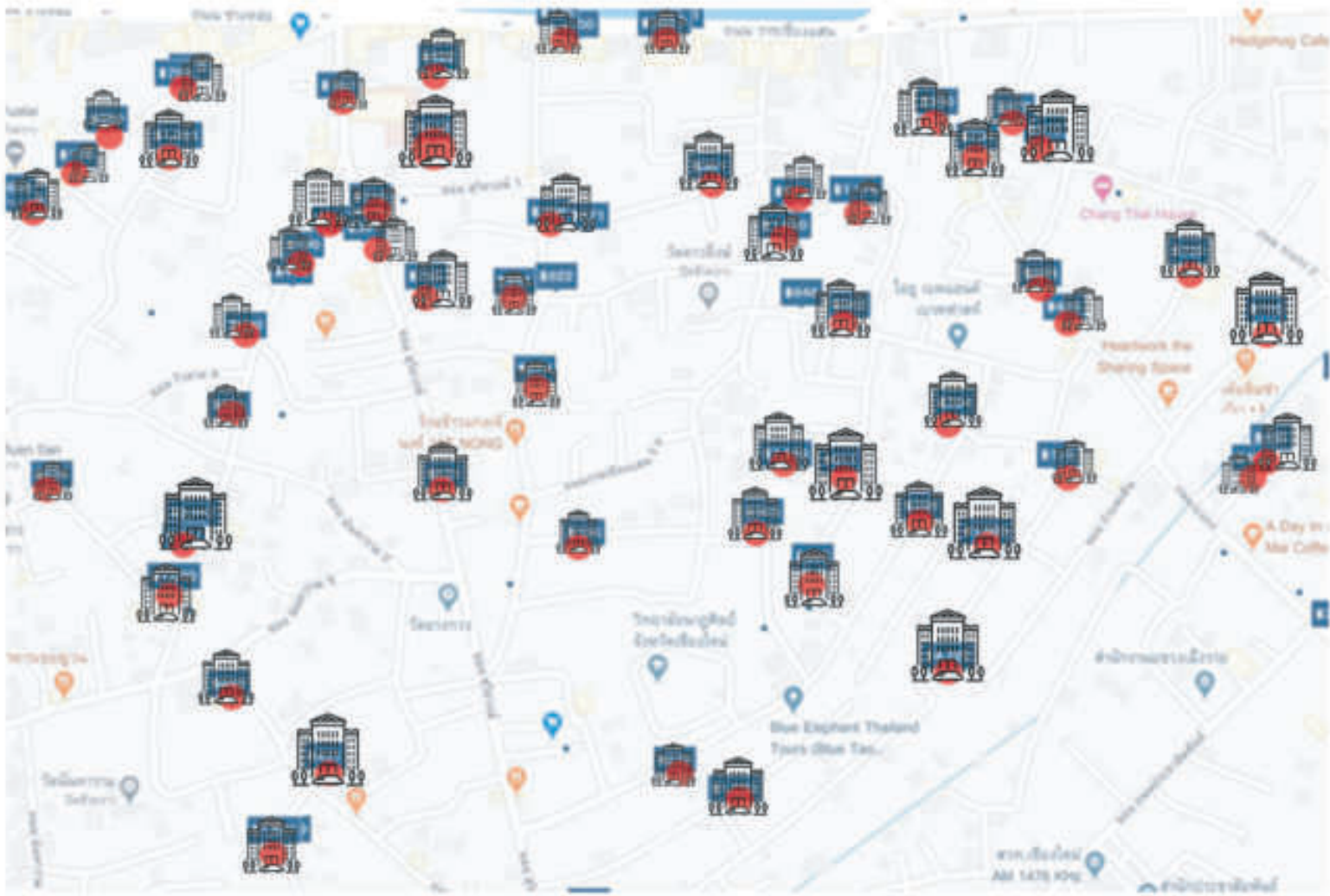
ถนนเส้นนี้มีร้านอาหารเปิดอยู่ข้างทางจำนวนมาก นอกจากนี้ยังเป็นทางผ่านสำคัญในการไปย่านอื่นๆ

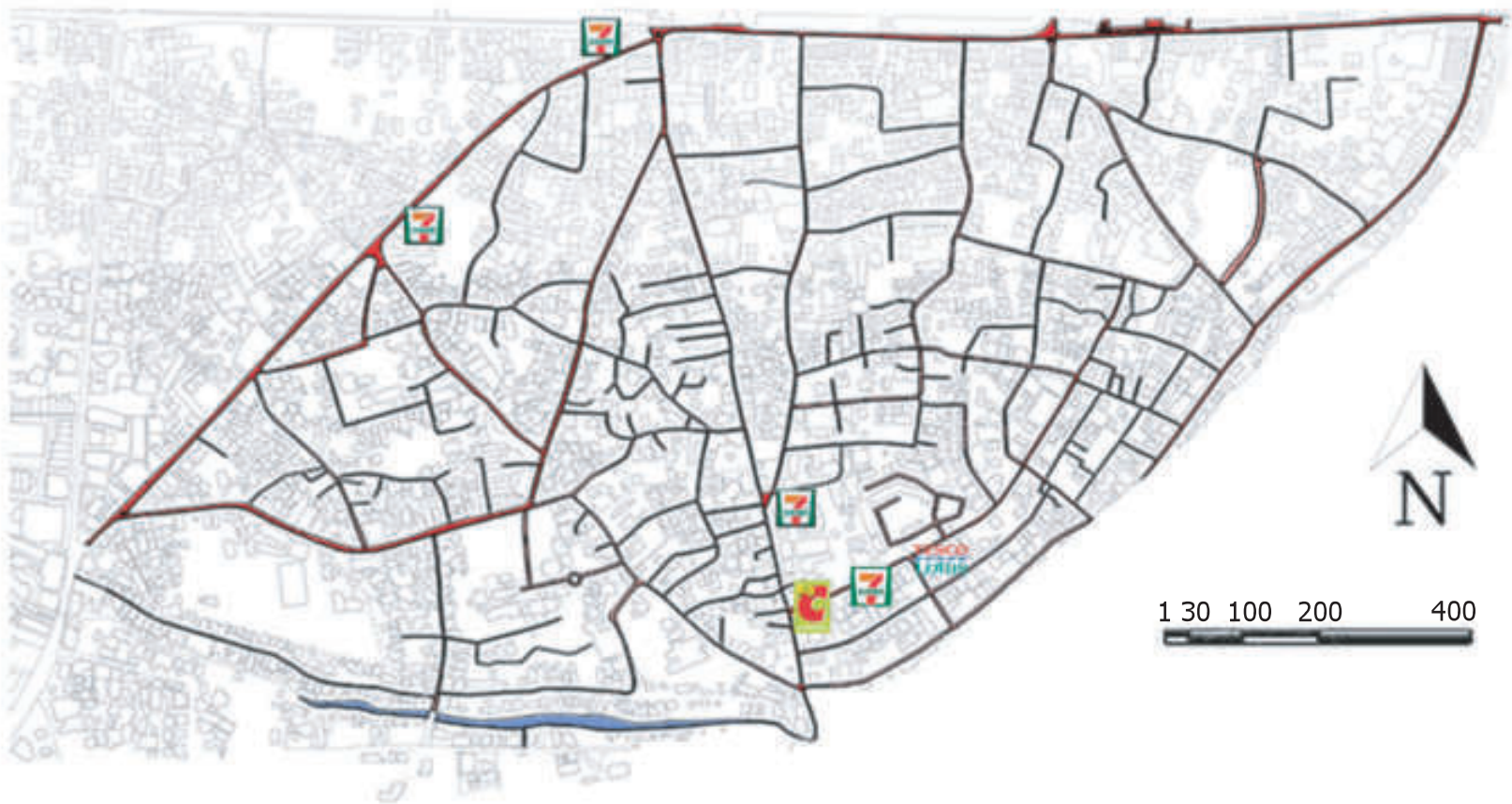
ถนนวัวลาย

ซอยสุริวงค์ บริเวณตลาดก้อม

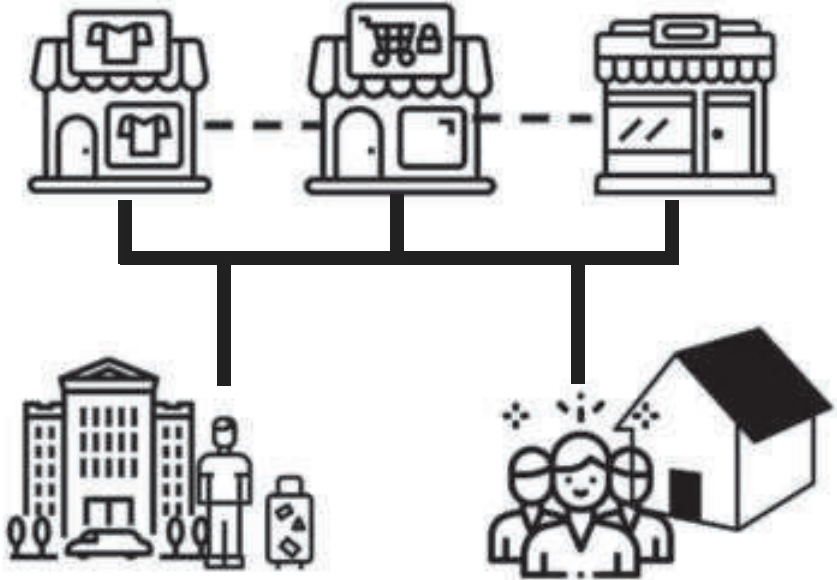
ถนนกำแพงดินบริเวณข้างสุริวงค์บุคเซ็นเตอร์

ร้านขายของต่างๆจะแทรกตามซอยภายในหมู่บ้าน

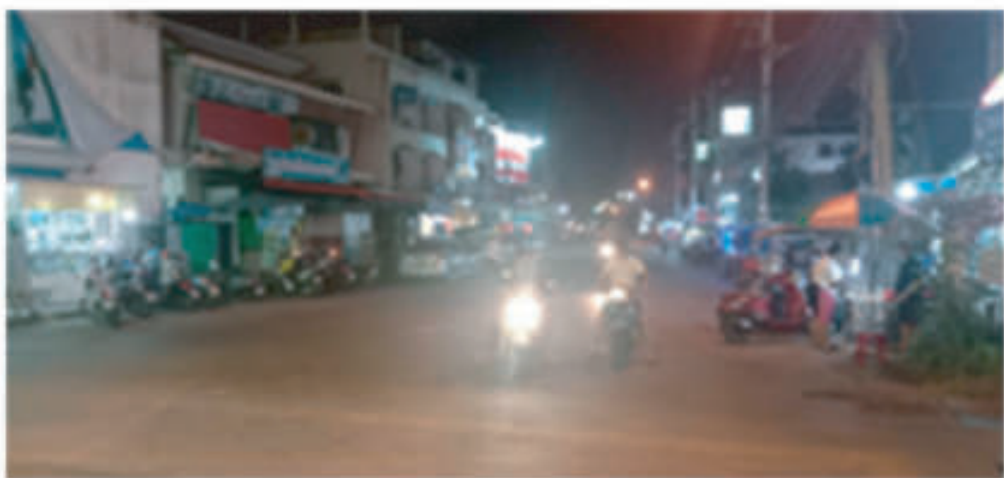
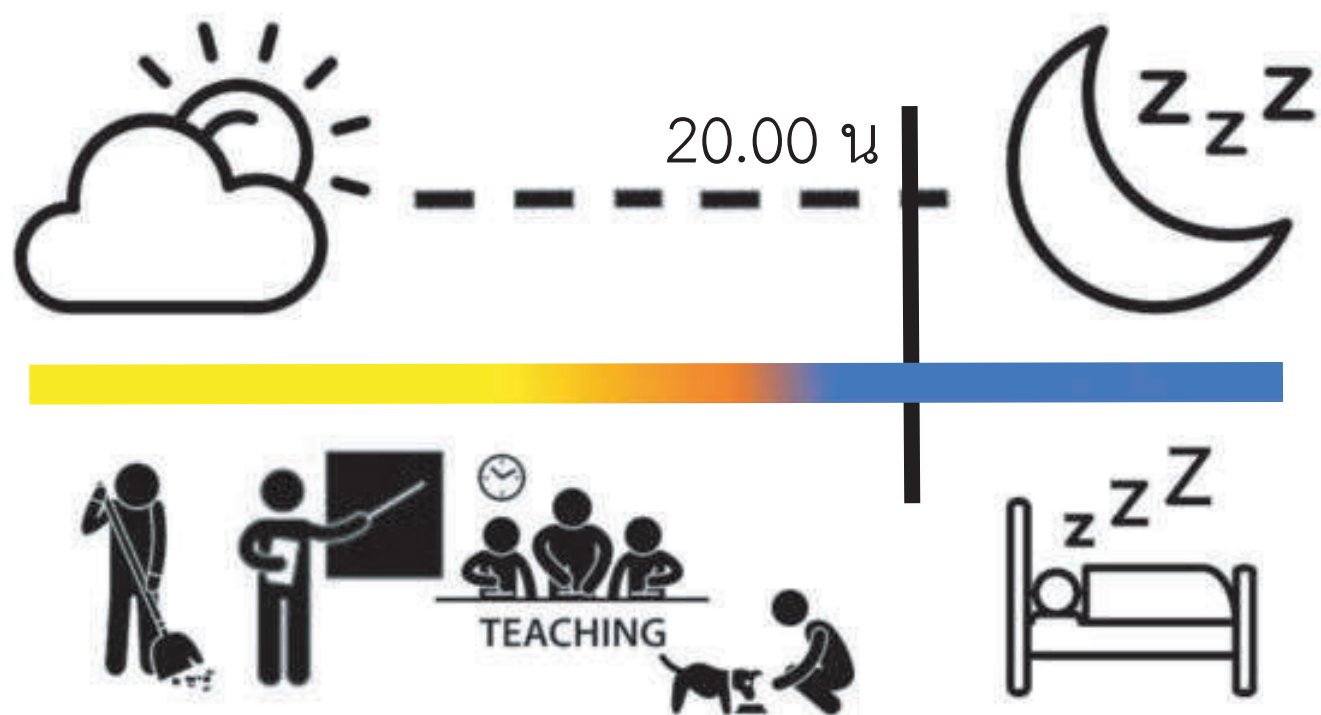

- โรงแรม , โฮสเทล
- มี 7-eleven อยู่ 4 แห่ง
- TESCO LOTUS
- Mini Big C

Supermarket จะอยู่บริเวณนอก ทำให้ร้านค้าภายในหมู่บ้านจึงมีความสำคัญขึ้น ซึ่งสำคัญกับทั้งนักท่องเที่ยวที่เข้ามาพักผ่อนบริเวณและกับตัวผู้อยู่อาศัยบริเวณนี้

ผู้คนในชุมชน

คนในชุมชนใช้เวลาในช่วงเช้ามามากกว่า
หลัง 2 ทุ่มจะไม่ค่อยพบเห็นคนในชุมชนนอกจากบริเวณแถวตลาดก้อม

ในพื้นที่ชุมชนมีการอาศัยที่หนาแน่น โดยมีทั้งวัยเรียน
วัยกลางคน และวัยชรา ซึ่งวัยชราค่อนข้างมีบทบาทใน
ชุมชนนี้เนื่องจากหลายคนยังประกอบอาชีพในบริเวณนี้
หรือมีการออกมาพบปะเจอกันซึ่งเห็นได้ชัดกว่าทุกวัย

รูปภาพการเกิดกิจกรรมต่างๆ

Important neighborhood : พื้นที่บริเวณคลองแม่ข่า

พื้นที่ที่มีความเป็นชุมชนค่อนข้างมาก มีการใช้งานพื้นที่บริเวณถนนที่หลากหลายเกิดกิจกรรมหลายอย่างที่ถนน เช่น การเล่นกีฬา การนั่งพูดคุยกันของคนชรา

ตัวบ้านอยู่ชิดติดกัน และมีจำนวนมากทำให้มีลักษณะที่แออัด

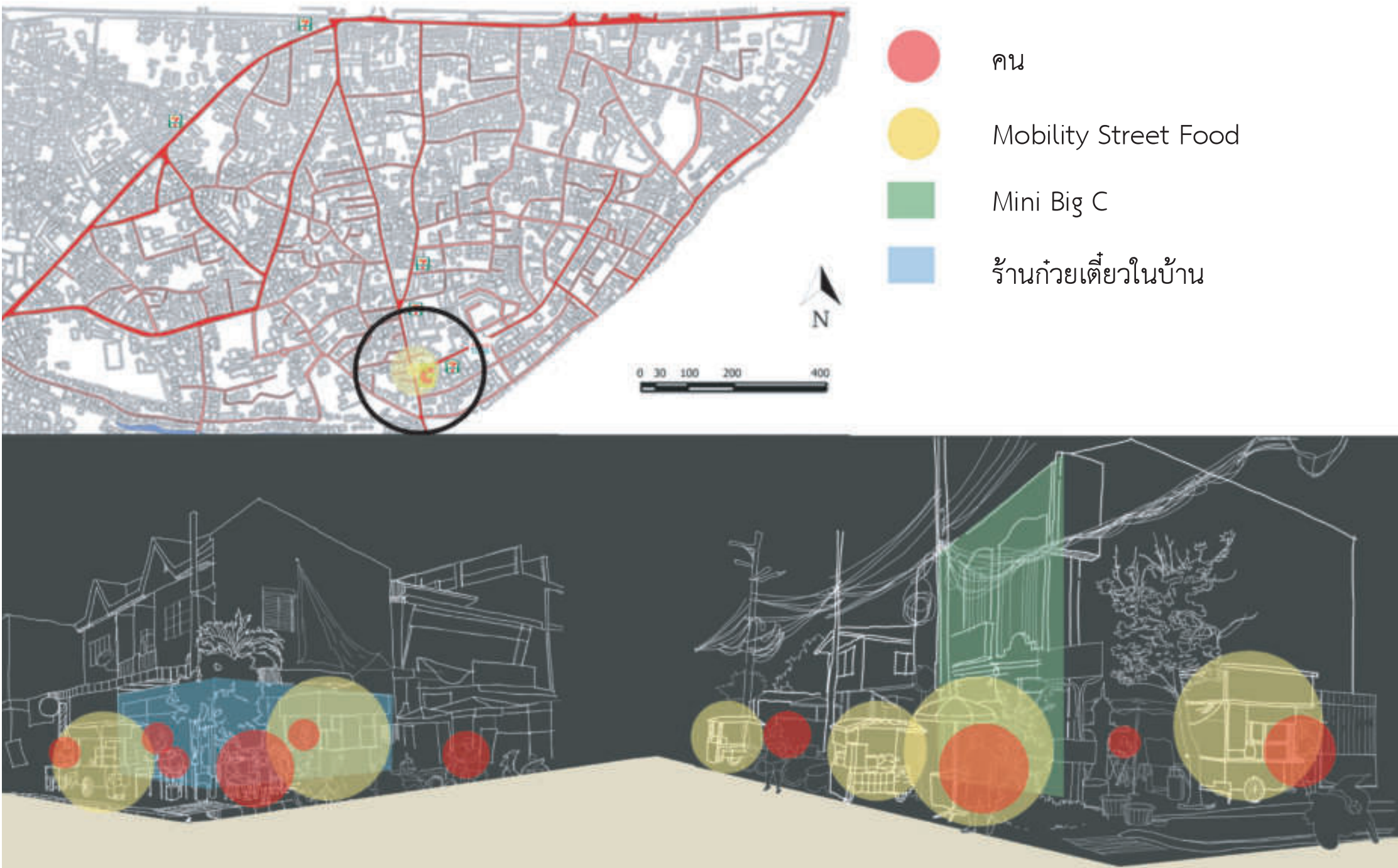

เกิดกิจกรรมและการใช้พื้นที่ที่หลากหลาย

พื้นที่ของแต่ละบ้าน

Important neighborhood : สามแยกกาดก้อม

พื้นที่บริเวณนี้เป็นจุดตัดของถนนใหญ่ทำให้เกิดกิจกรรมการค้าขายมากมายในบริเวณ โดยเฉพาะ Mobility street Food นอกจากนี้บริเวณยังมี ตลาดก้อม และ supermarket ทำให้เป็นพื้นที่ที่มีผู้คนเข้ามาใช้งานเยอะ

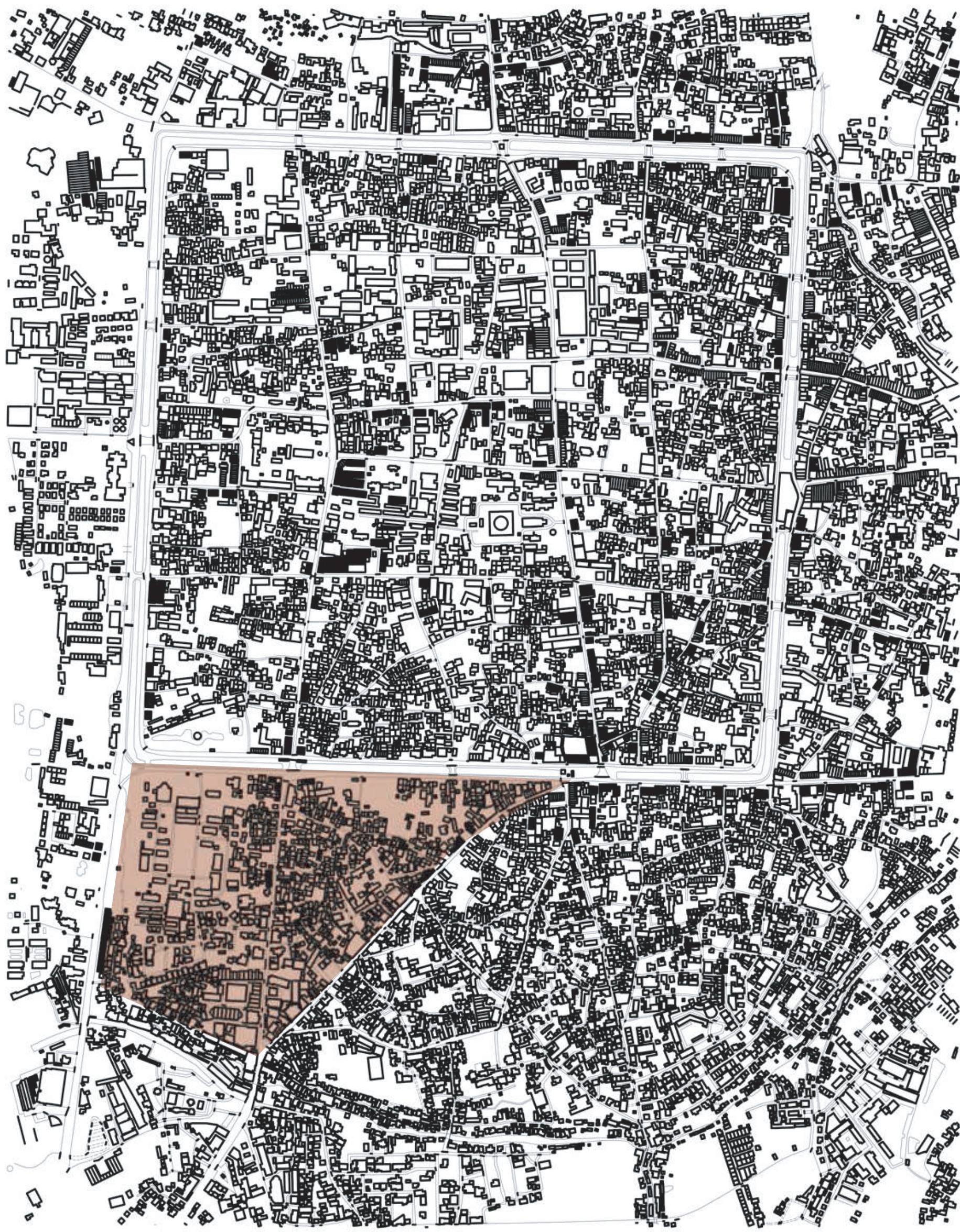

พื้นที่นี้ยังมีการใช้งานในช่วงเวลาหลัง 2 หุ่่มบ้างซึ่งแตกต่างจากบริเวณอื่นที่หลัง 2 หุ่่มแทบจะไม่มีการใช้งานพื้นที่

ชุมชนทิพย์เนตร
ชุมชนศรีสุพรรณ
ชุมชนวัดพวงเปี้ย

- ถนนทิพย์เนตร (ขาเข้าเมือง)
- ถนนวัดว้าย (ขาออกเมือง)
- ถนนข้างหล่อ
- คลองแม่ข่า
- วัด
- ตลาดใหญ่
- ตลาดเล็ก
- โรงเรียน

วัดพวกช้าง

วัดศรีสุพรรณ

ตลาดเล็กในชุมชนทิพย์เนตร

ตลาดทิพย์เนตร

โรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณ

ตลาดบริเวณหน้าวัดศรีสุพรรณ

ตลาดทิพย์เนตร

ชุมประตูเข้าชุมชนทิพย์เนตร

แนวกำแพงดิน

ตลาดใหญ่

ตลาดเล็ก

แนวกำแพงดิน

ชุมประตูเข้าชุมชนทิพย์เนตร

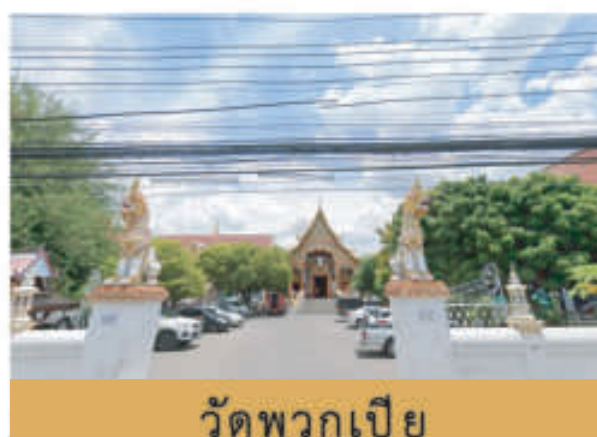
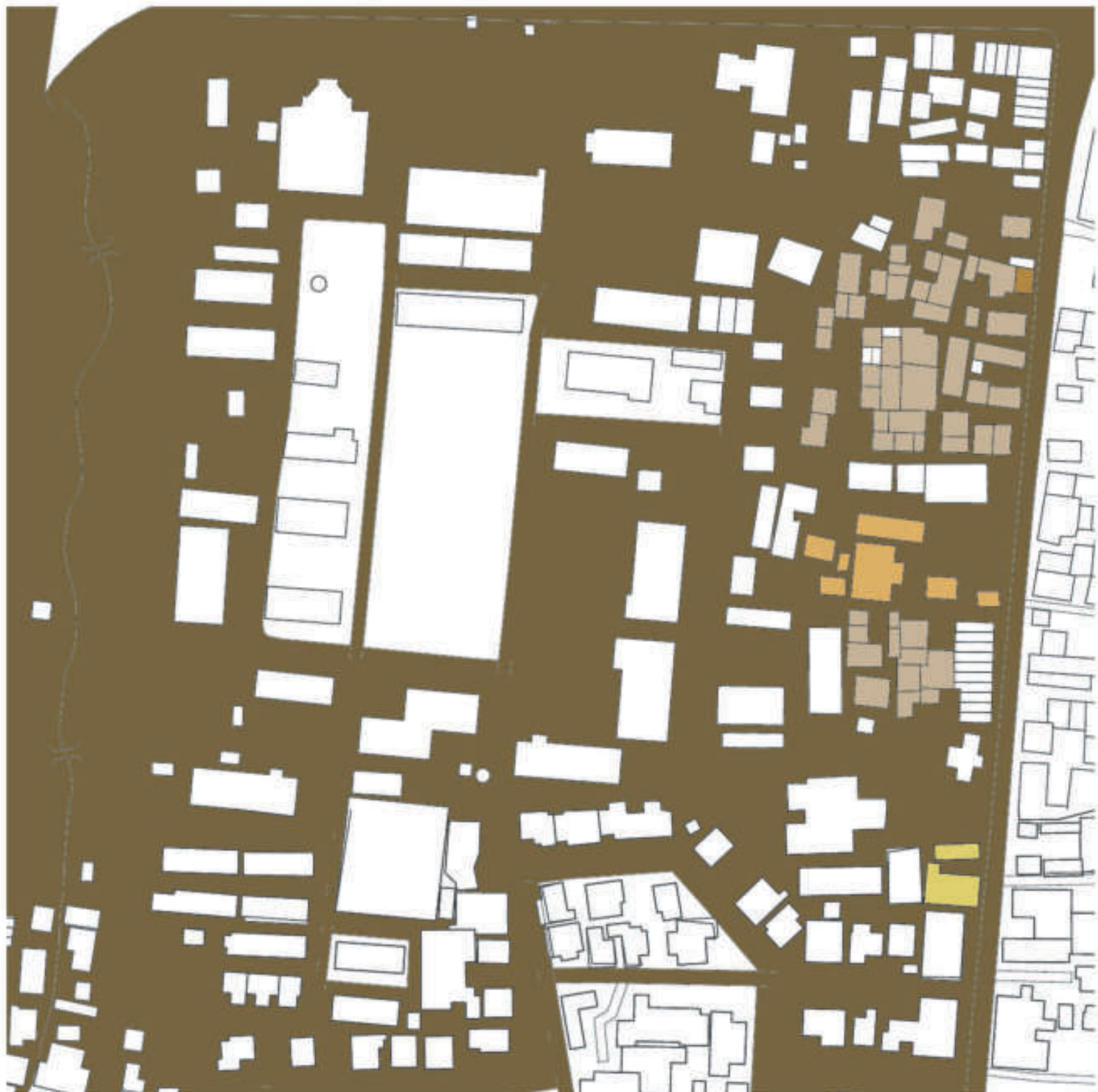
ตลาดทิพย์เนตร

ภายในชุมชนทิพย์เนตร

แผนผังแสดงภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรมในมิติเชิงประวัติศาสตร์ชุมชนพวกเป็ย

- ร้านค้าได้อาคารไม้เก่าแก่
- ร้านตัดกระดาษที่น่าสนใจ
- พื้นที่ชุมชนพวกเป็ย
- ชุมชนบ้านไม้ที่น่าสนใจ
- วัดพวกเป็ย

แผนผังแสดงภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรมในมิติเชิงประวัติศาสตร์ชุมชนศรีสุพรรณ

- ร้านค้าได้อาคารไม้เก่าแก่
- ตลาดหน้าวัดศรีสุพรรณ
- พื้นที่ชุมชนศรีสุพรรณ
- ชุมชนบ้านไม้ที่น่าสนใจ
- วัดศรีสุพรรณ

วัดศรีสุพรรณ

ร้านค้าได้อาคารไม้เก่าแก่

ชุมชนบ้านไม้ที่น่าสนใจ

ตลาดหน้าวัดศรีสุพรรณ

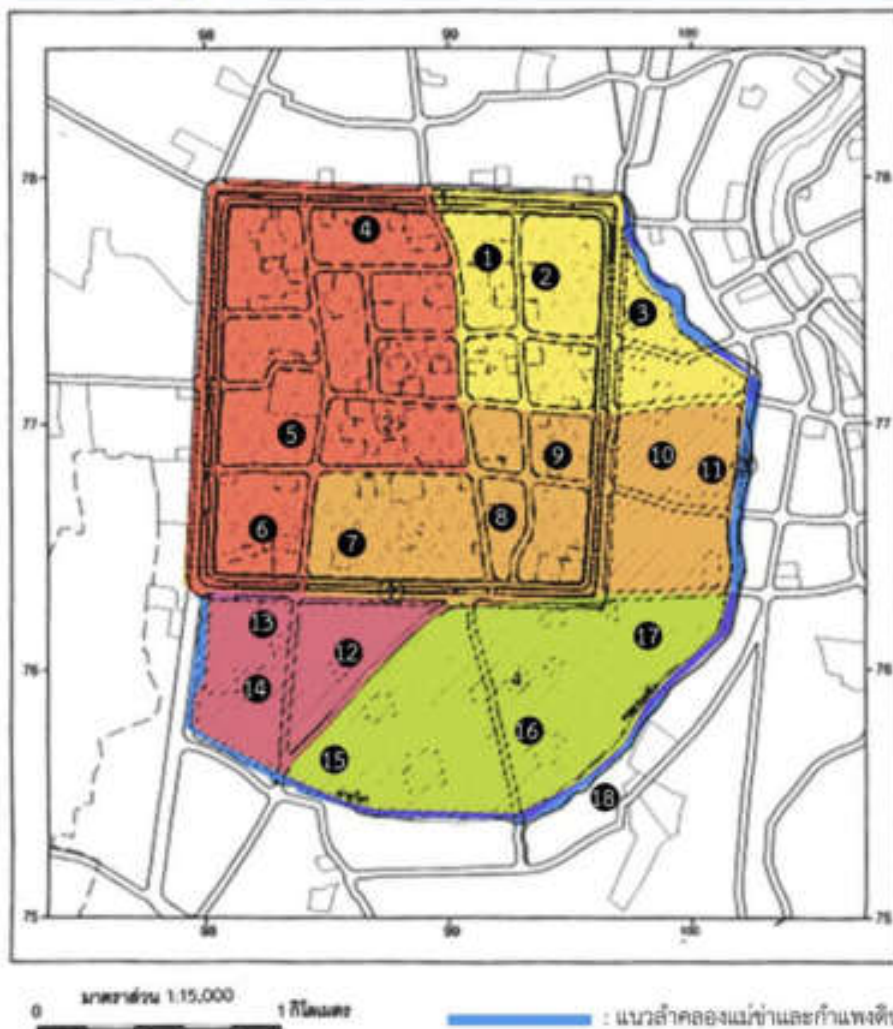
ร้านค้าได้อาคารไม้เก่าแก่

ชุมชนบ้านไม้ที่น่าสนใจ

การจัดกลุ่มชุมชนเพื่อ การออกแบบร่วมและ จินตภาพย่านร่วมกัน

ทีมวิจัยได้ทำการเข้าศึกษาในพื้นที่ชุมชนเพิ่มเติม และนำแนวคิดที่ได้จากการลงพื้นที่
ทำการวิเคราะห์ความหมาย โดย มีวิทยากรประจำกลุ่มให้คำแนะนำ
และมีการนำเสนอแนวทางในการออกแบบพื้นที่ของแต่ละกลุ่ม

กลุ่มชุมชน ก. หัววัดทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ

- 1 ชุมชนวัดเคียนอัน
- 2 ชุมชนลำช้าง
- 3 ชุมชนวัดชมพูช้างน้อย

กลุ่มชุมชน ข. ชุมชนหัววัดทิศตะวันตก

- 4 ชุมชนควนคำเจ้าสามัคคีพัฒนา
- 5 ชุมชนหมื่นเงินกอง
- 6 ชุมชนบวกลาต

กลุ่มชุมชน ค. ชุมชนหัววัดทิศตะวันออกใต้

- 7 ชุมชนพรกแต๊น
- 8 ชุมชนหมื่นสูง
- 9 ชุมชนวัดน้ำขาว
- 10 ชุมชนลอยเคราะห์
- 11 ชุมชนช้างน้อย

กลุ่มชุมชน ง. ชุมชนริมคลองแม่ข่า

- 15 ชุมชน 5 ธันวาคม
- 16 ชุมชนฟ้าใหม่ประตูก้อม
- 17 ชุมชนระแงง
- 18 ชุมชนศรีท้าวหัวฝ้าย

กลุ่มชุมชน จ. กลุ่มชุมชนหัววัดฝั่งซ้าย

- 12 ชุมชนวัดศรีสุพรรณ
- 13 ชุมชนพวกเบี้ยวร่วมสามัคคี
- 14 ชุมชนทิพย์เนตร

เสวนา “บ้าน ร้าน ย่าน เวียง”

พื้นที่ชุมชนเก่าในเมืองเชียงใหม่ ที่มีความเป็นย่านอันเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างผู้คน ทั้งในฐานะของการเป็นบ้านและร้าน กลไกทางวัฒนธรรม ของแต่ละชุมชนนั้น เป็นเครื่องมือในการอยู่ร่วมกัน และนำไปสู่ประเด็นของการออกเมืองร่วมกัน

งานเสวนานี้ที่ JaiBoon Studio ตั้งใจที่จะนำเสนอแนวคิด “สภาและผังย่าน” ที่ใช้เป็นกลไกในการขับเคลื่อน และให้คนทุกคนในย่านมีส่วนร่วมในการออกแบบย่านร่วมกัน อ.ปรานอม ได้พูดถึง ความเป็นย่าน จากเมืองที่มีชีวิต และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องคุณค่าเมืองทางประวัติศาสตร์ ซึ่งอ.สันต์ เสริมถึง การพัฒนาเมืองที่ทำให้เอกลักษณ์ของชุมชนนั้นสูญหายไป ซึ่งความเป็นย่านใน ครอก ซอก ซอย และรวมไปถึงอาคารสมัยใหม่ (ค.ศ.1950-1975) ก็เป็นส่วนหนึ่งของอัตลักษณ์เมืองอย่างปฏิเสธไม่ได้

ซึ่งคุณอิม Creative Economy Agency กล่าวเสริมว่าการพัฒนาย่านนั้น ความสนใจมุ่งของการออกแบบเชิงสร้างสรรค์และกำหนดทิศทางของเศรษฐกิจในระดับชุมชนร่วมกัน ซึ่ง “Active citizen” ที่สำคัญของย่านคือทั้งผู้อยู่อาศัย และผู้ประกอบการในชุมชน คุณฟ้า Thunder Bird Hostel Chiang mai กล่าวถึงการทำธุรกิจโฮสเทลในพื้นที่ชุมชนผ่านข้างถึงความกลมเกลียวของชุมชน และกลไกของคนในชุมชนที่ต่างสละสละดูแลซึ่งกันและกัน ตามที่ฟ้าจิม (เครือข่ายชุมชนเมืองรักษ์เชียงใหม่) ได้อธิบายถึงกลไกของย่านข้างม่อย ที่จะมีคนในย่านเชื่อมโยงกัน เพื่อขับเคลื่อนเพื่อสละสละดูแลการออกแบบอาคารและกิจกรรภายในย่าน

ผอ.น้อย (สำนักการช่าง) ได้พูดถึงโครงการที่เน้นการออกแบบร่วมกัน (Co-create) โดยมีใจบ้านสตูดิโอเป็นเครือข่ายสำคัญในการเชื่อมโยงผู้คน เทศบาล และภาคการศึกษา ทำให้เกิดผลงานการออกแบบที่ทำให้เทศบาลเมืองเชียงใหม่มีหน้าที่ไม่ใช่ผู้วางแผนแค่นั้น แต่เป็นผู้ประสานงานและสนับสนุนเครือข่ายชุมชน อ.ปรานอมเสริมถึงการมองเมืองในรูปแบบการออกแบบอย่างผสมผสานหรือ Mixed-use design ที่ทำให้อาคารมีความยืดหยุ่นมากกว่า ผังสีควบคุมอาคาร และการออกแบบอย่าง in-fill development หรือการพัฒนาเมืองที่เสริมประกอบเพื่อให้ทัศนียภาพเมืองนั้นส่งเสริมไปกับภูมิทัศน์ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมชุมชน

ในส่วนตัวท้ายของการเสวนา ผมอยากจะให้ทุกคนในเมืองเชียงใหม่ เข้าใจว่าย่านคือชีวิตและวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ ที่ไม่จำเป็นบ้าน หรือร้าน ก็ต่างเป็นกลไกสำคัญในเมือง ซึ่งเชียงใหม่มีศักยภาพของผู้นคนและชุมชน โดยกลไกของแต่ละย่านนั้น ควรจะเกิดจากการเข้าใจถึงวัฒนธรรมของคนในย่าน ซึ่งจะนำไปสู่ย่านที่ผสมผสาน และผังย่านที่ถูกออกแบบร่วมกัน จะเป็นทั้งเครื่องมือที่ทั้งย่านต่างยอมรับและเข้าใจ

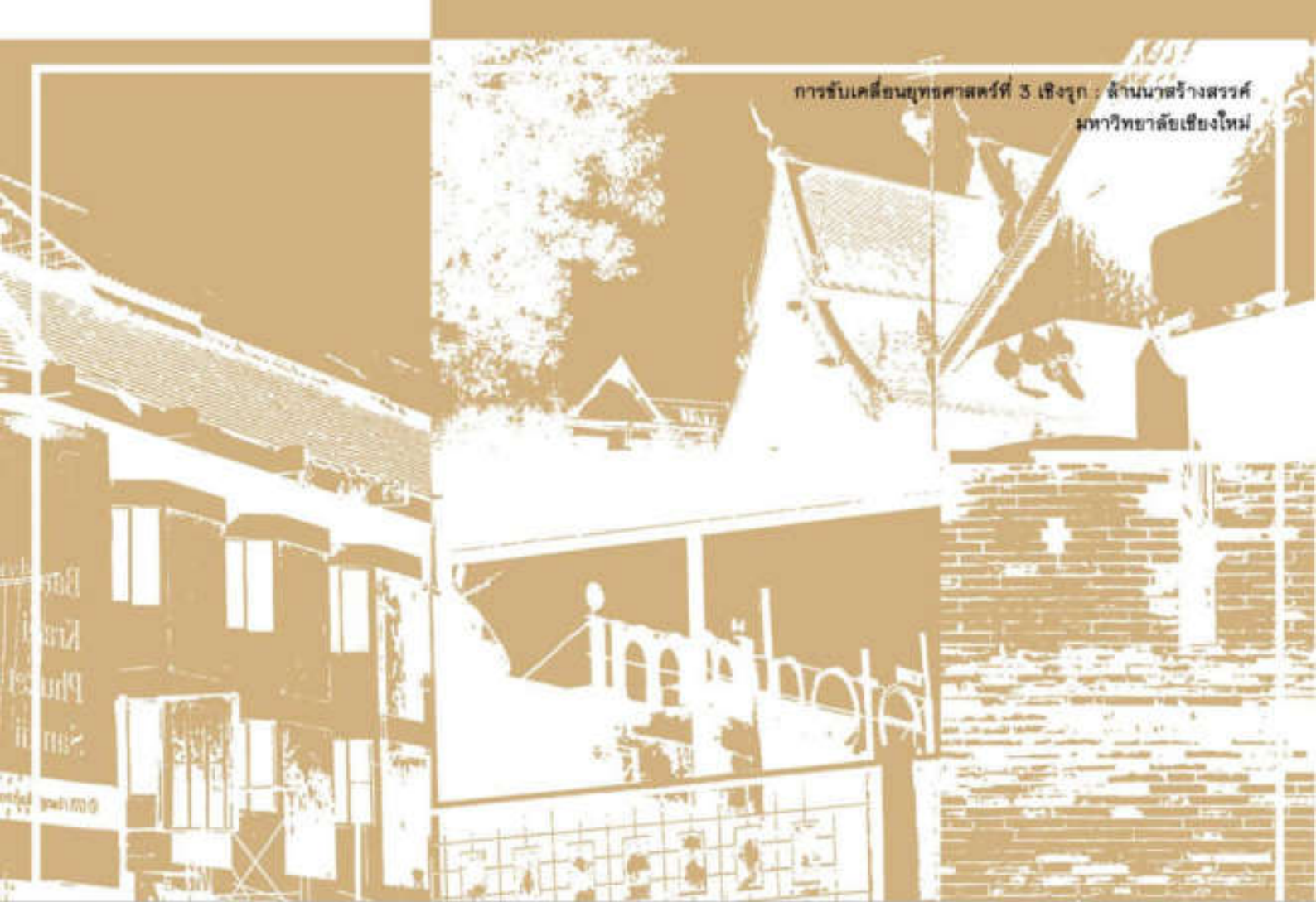
จิวันธนิ นิกิตกา

7 สิงหาคม 2563

หอศิลปวัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ 3 เชิงรุก : ด้านนวัตกรรม
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ดร.จิรณณิน กิตติกา